

Міністерство освіти і науки України
Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна
Кафедра світової політики, дипломатії та туристичного бізнесу

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Директор ННІ «Каразінський
інститут міжнародних відносин та
туристичного бізнесу»
доц. Микола ПИСАРЕВСЬКИЙ

“ ” 2025 р.

**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«ВСТУП ДО СПЕЦІАЛЬНОСТІ»**

(назва навчальної дисципліни)

рівень вищої освіти перший (бакалаврський)

галузь знань С «Соціальні науки, журналістика, інформація та міжнародні відносини»

(шифр і назва)

спеціальність СЗ «Міжнародні відносини»

(шифр і назва)

освітня програма «Світова політика та дипломатія»

(шифр і назва)

спеціалізація

(шифр і назва)

вид дисципліни обов'язкова

(обов'язкова/ за вибором)

Інститут Навчально-науковий інститут «Каразінський інститут міжнародних відносин та туристичного бізнесу»

Програму рекомендовано до затвердження Вченою радою навчально-наукового інституту «Каразінський інститут міжнародних відносин та туристичного бізнесу»

28 серпня 2025 року, протокол №1

Розробники програми:

Парфіненко Анатолій Юрійович – кандидат історичних наук, доцент, завідувач кафедри світової політики, дипломатії та туристичного бізнесу Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна

Програму схвалено на засіданні кафедри світової політики, дипломатії та туристичного бізнесу

Протокол від 26 серпня 2025 року, № 1

Завідувач кафедри світової політики, дипломатії та туристичного бізнесу
доц. Анатолій ПАРФІНЕНКО

(підпис)

Програму погоджено з гарантом освітньо-професійної програми «Світова політика та дипломатія»

Гарант освітньо-професійної програми «Світова політика та дипломатія»
доц. Максим ОНАЦЬКИЙ

(підпис)

Програму погоджено науково-методичною комісією навчально-наукового інституту «Каразінський інститут міжнародних відносин та туристичного бізнесу»

Протокол від 27 серпня 2025 року, № 1

Голова науково-методичної комісії навчально-наукового інституту «Каразінський інститут міжнародних відносин та туристичного бізнесу»

(підпис)

доц. Ганна ПАНАСЕНКО

Вступ

Програма навчальної дисципліни «Вступ до спеціальності» складена відповідно до освітньо-професійної програми

«Світова політика та дипломатія»

підготовки бакалавра

за спеціальністю СЗ «Міжнародні відносини».

1. Опис навчальної дисципліни

1.1. **Метою** вивчення дисципліни є формування у здобувачів вищої освіти системних знань про предмет, структуру та методологічні підходи у вивченні світової політики та дипломатії; засвоєння базових знань щодо ключових концептів, тенденцій та інститутів міжнародних відносин; розкриття ролі держав, регіонів, міжнародних організацій та недержавних акторів у сучасних глобальних процесах; а також розуміння природи, динаміки, принципів організації міжнародних відносин для подальшого професійного навчання у сфері міжнародних відносин.

1.2. Основними **завданнями** вивчення дисципліни «Вступ до спеціальності»:

- ознайомити студентів із сутністю та особливостями освітньої програми «Світова політика та дипломатія»;
- сформувати розуміння ключових категорій та базових концепцій міжнародних відносин, світової політики та дипломатії;
- проаналізувати основні тенденції розвитку міжнародних відносин в умовах глобалізації, регіоналізації та світосистемних трансформацій;
- вивчити природу глобальних проблем та шляхи міжнародного співробітництва у їх розв'язанні;
- розкрити співвідношення політики, моралі та права у міжнародних відносинах, а також роль міжнародного права у глобальному врядуванні;
- дослідити концепції глобальної, регіональної та національної безпеки, природу конфліктів і війн у сучасному світі;
- охарактеризувати держави як ключових акторів міжнародних відносин, розглянути їхні типології, політичні режими та місце у світовій політиці;
- ознайомити із міжнародними індексами та рейтингами як інструментами порівняльного аналізу;
- вивчити класифікацію та механізми впливу недержавних акторів (міжнародних організацій, ТНК, неурядових структур, ЗМІ тощо);
- розкрити значення міжнародних організацій, їх інституційні механізми та роль у врегулюванні глобальних процесів;
- сформувати уявлення про регіон як суб'єкта міжнародних відносин, критерії та моделі регіоналізації світу;
- ознайомити із цивілізаційними підходами в міжнародних відносинах та характеристиками сучасних цивілізацій;
- проаналізувати еволюцію світового господарства, феномен європоцентризму, світосистемний підхід і основи геоекономіки;

- прослідити сутність міжнародних інтеграційних процесів та специфіку сучасних інтеграційних угруповань;
- сприяти розвитку аналітичних навичок, критичного мислення та комунікативних навичок, необхідних для професійної діяльності у сфері міжнародних відносин та дипломатії.

1.3. Кількість кредитів – 4.

1.4. Загальна кількість годин – 120.

1.5. Характеристика навчальної дисципліни	
Обов'язкова	
Денна форма навчання	Заочна (дистанційна) форма навчання
Рік підготовки	
1-й	
Семестр	
1-й	
Лекції	
32 год.	год.
Практичні, семінарські заняття	
16 год.	год.
Лабораторні заняття	
год.	год.
Самостійна робота	
72 год.	год.

* у разі формування малочисельних груп обсяг аудиторного навчального навантаження, відведеного на вивчення навчальної дисципліни, зменшується відповідно до Положення про планування й звітування науково-педагогічних працівників Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна.

1.6. Перелік компетентностей, що формує дана дисципліна

- формування загальних компетентностей:

ЗК1. Здатність реалізовувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина України;

ЗК2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі і знань про природу і суспільство, та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового образу життя.

ЗК3. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК4. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК5. Здатність працювати в міжнародному контексті.

- ЗК6. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).
- ЗК7. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
- ЗК8. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
- ЗК9. Здатність використовувати інформаційні та комунікаційні технології.
- ЗК10. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.
- ЗК11. Здатність спілкуватись іноземною мовою.
- ЗК12. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.
- ЗК13. Здатність бути критичним і самокритичним.
- ЗК14. Здатність ухвалювати рішення та діяти, дотримуючись принципу неприпустимості корупції та будьяких інших проявів недоброчесності.
- формування наступних спеціальних компетентностей:
- СК1. Здатність виокремлювати ознаки та тенденції розвитку, розуміти природу, динаміку, принципи організації міжнародних відносин, суспільних комунікацій та/або регіональних студій.
- СК2. Здатність аналізувати міжнародні процеси у різних контекстах, зокрема політичному, безпековому, правовому, економічному, суспільному, культурному та інформаційному.
- СК3. Здатність оцінювати стан та напрями досліджень міжнародних відносин та світової політики у політичній, економічній, юридичній науках, у міждисциплінарних дослідженнях.
- СК4. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі і практичні проблеми у сфері міжнародних відносин, зовнішньої політики держав, суспільних комунікацій, регіональних досліджень.
- СК5. Здатність аналізувати вплив світової економіки, міжнародного права та внутрішньої політики на структуру й динаміку міжнародних відносин та зовнішньої політики держав.
- СК6. Здатність застосовувати засади дипломатичної та консульської служби, дипломатичного протоколу та етикету, уміння вести дипломатичне та ділове листування (українською та іноземними мовами).
- СК7. Здатність аналізувати міжнародні інтеграційні процеси у світі та на Європейському континенті, та місце в них України.
- СК8. Усвідомлення національних інтересів України на міжнародній арені.
- СК9. Здатність застосовувати знання характеристик розвитку країн та регіонів, особливостей та закономірностей глобальних процесів та місця в них окремих держав для розв'язання складних спеціалізованих задач і проблем.
- СК10. Здатність аналізувати структуру та динаміку міжнародних суспільних комунікацій, виявляти їх вплив на міжнародну систему, державні та суспільні інститути.
- СК11. Здатність аналізувати природу та еволюцію міжнародних організацій, їх місця у системі міжнародних відносин, основних форм та перспектив співпраці України з ними.
- СК12. Здатність до здійснення комунікації та інформаційно-аналітичної діяльності у сфері міжнародних відносин (українською та іноземними мовами).

СК13. Здатність аналізувати діяльність міжнародних недержавних акторів та транснаціональні відносини.

СК15 Здатність аналізувати і правильно тлумачити зміст міжнародно-правових актів та норм вітчизняного законодавства з питань діяльності органів зовнішніх зносин.

1.7. Перелік результатів навчання, що формує дана дисципліна

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти мають досягти наступних результатів:

РН01. Знати та розуміти природу міжнародних відносин та регіонального розвитку, еволюцію, стан теоретичних досліджень міжнародних відносин та світової політики, а також природу та джерела політики держав на міжнародній арені і діяльності інших учасників міжнародних відносин;

РН04. Знати принципи, механізми та процеси забезпечення зовнішньої політики держав, взаємодії між зовнішньою та внутрішньою політикою, визначення та реалізації на міжнародній арені національних інтересів держав, процесу формування та реалізації зовнішньополітичних рішень;

РН9. Досліджувати проблеми міжнародних відносин, регіонального розвитку, зовнішньої політики, міжнародних комунікацій, із використанням сучасних політичних, економічних і правових теорій та концепцій, наукових методів та міждисциплінарних підходів, презентувати результати досліджень, надавати відповідні рекомендації

РН13. Вести фахову дискусію із проблем міжнародних відносин, міжнародних комунікацій, регіональних студій, зовнішньої політичної діяльності, аргументувати свою позицію, поважати опонентів і їхню точку зору.

РН17. Мати навички самостійного визначення освітніх цілей та навчання, пошуку необхідних для їх досягнення освітніх ресурсів.

РН18. Ухвалювати рішення та діяти, дотримуючись принципу неприпустимості корупції та будь-яких інших проявів недоброчесності.

РН23. Розуміння взаємозв'язку між економікою та політикою, вміння аналізувати економічні наслідки політичних рішень.

1.8. Пререквізити: дисципліна викладається в першому семестрі

2. Тематичний план навчальної дисципліни

Розділ 1. Концептуальні підходи до вивчення світової політики та дипломатії

Тема 1. Особливості освітньої програми «Світова політика та дипломатія»

- 1.1. Концепції світової політики та дипломатії в міжнародно-політичній науці
- 1.2. Особливості підготовки міжнародників у сфері світової політики та дипломатії
- 1.3. Взаємозв'язок світової політики та дипломатії

Тема 2. Базові категорії та сучасні тенденції розвитку міжнародних відносин

- 2.1. Суб'єкти, види та рівні міжнародних відносин
- 2.2. Зовнішня політика держави та геополітика
- 2.3. Основні напрямки вивчення міжнародних відносин
- 2.4. Основні тенденції розвитку міжнародних відносин

Тема 3. Глобалізація та регіоналізація у світовій політиці

- 3.1. Етимологія та зміст терміну глобалізація
- 3.2. Вплив глобалізації на світову економіку та світову політику
- 3.3. Регіоналізація і нові регіональні центри сили

Тема 4. Сучасні глобальні проблеми та міжнародне співробітництво

- 4.1. Причини виникнення глобальних проблем
- 4.2. Класифікація глобальних проблем та їх взаємозв'язок
- 4.3. Сутність та прояв глобальних проблем у регіонах та країнах світу

Тема 5. Політика і право у міжнародних відносинах

- 5.1. Мораль, право і політика як регулятори міжнародних відносин
- 5.2. Міжнародне право у системі глобального врядування
- 5.3. Норми та принципи міжнародного права

Тема 6. Безпека у глобальному світі

- 6.1. Концепція безпеки у глобальному світі
- 6.2. Міжнародна та регіональна безпека
- 6.3. Конфлікти і війни в умовах глобального розвитку

Розділ 2. Структури та актори світової політики

Тема 7. Держави як ключові актори міжнародних відносин

- 7.1. Основні етапи формування політичної карти світу
- 7.2. Класифікація країн сучасного світу
- 7.3. Форми державного правління, устрою та політичні режими країн світу

Тема 8. Типологія країн світу

- 8.1. Сутність типології й основні підходи до типологізації країн
- 8.2. Основні типології країн у міжнародній практиці та науковій літературі

Тема 9. Міжнародні індекси і рейтинги країн у міжнародно-політичних дослідженнях

- 9.1. Роль міжнародних індексів у порівняльному аналізі
- 9.2. Класифікація міжнародних індексів
- 9.3. Оцінка політичних та соціально-економічних індикаторів

Тема 10. Недержавні актори у світовій політиці

- 10.1 Класифікація недержавних акторів
- 10.2. Механізми впливу недержавних акторів на міжнародні процеси
- 10.3. Міжнародні міжурядові та неурядові організації
- 10.4. ТНК у системі міжнародних відносин
- 10.5. Субнаціональні актори міжнародних відносин

Тема 11. Роль міжнародних організацій у світовій політиці

- 11.1 Класифікація міжнародних організацій
- 11.2. Функції та інституційні механізми діяльності міжнародних організацій
- 11.3 Вплив міжнародних організацій на сучасну світову політику

Тема 12. Регіон як актор міжнародних відносин

- 12.1. Регіональні аспекти міжнародних відносин
- 12.2. Критерії регіоналізації світу
- 12.3. Основні підходи до виокремлення регіонів світу в міжнародній практиці та науковій літературі

Тема 13. Цивілізаційний вимір світової політики

- 13.1. Культура і цивілізація як аналітичні категорії
- 13.2. Цивілізаційні підходи в міжнародних відносинах
- 13.3. Характеристика сучасних світових цивілізацій

Тема 14. Геоекономічна структура світу

- 14.1. Походження і еволюція світового господарства
- 14.2. Європоцентризм світового господарства
- 14.3. Світосистемний підхід та геоекономіка

Тема 15. Міжнародні інтеграційні процеси та глобальні інтеграційні угруповання

- 15.1. Суть і головні передумови міжнародної економічної інтеграції
- 15.2. Етапи розвитку інтеграційних процесів та їх особливості
- 15.3. Сучасні інтеграційні угруповання країн

3. Структура навчальної дисципліни

Назви тем	Кількість годин									
	Денна форма					Заочна форма				
	Усього	у тому числі				Усього	у тому числі			
		л	п	інд	ср		л	п	інд	ср
Розділ 1. Концептуальні підходи до вивчення світової політики та дипломатії										
Тема 1. Особливості освітньої програми «Світова політика та дипломатія»	11	4	2		5					
Тема 2. Базові категорії та сучасні тенденції розвитку міжнародних відносин	9	2	2		5					
Тема 3. Глобалізація та регіоналізація у світовій політиці	6	2			4					
Тема 4. Сучасні глобальні проблеми та міжнародне співробітництво	6	2			4					
Тема 5. Політика і право у міжнародних відносинах	7	2			5					
Тема 6. Безпека у глобальному світі	8	2	2		4					
Разом за розділом 1	47	14	6		27					
Розділ 2. Структури та актори світової політики										
Тема 7. Держави як ключові актори міжнародних відносин	9	2	2		5					
Тема 8. Типологія країн світу	6	2			4					
Тема 9. Міжнародні індекси і рейтинги країн у міжнародно-політичних дослідженнях	10	2	2		6					
Тема 10. Недержавні актори у світовій політиці	10	2	2		6					
Тема 11. Роль міжнародних організацій у світовій політиці	10	2	2		6					
Тема 12. Регіон як актор міжнародних відносин	10	2	2		6					
Тема 13. Цивілізаційний вимір світової політики	6	2			4					
Тема 14. Геоекономічна структура світу	6	2			4					
Тема 15. Міжнародні інтеграційні процеси та глобальні інтеграційні угруповання	6	2			4					
Разом за розділом 2	73	18	10		45					
Усього годин	120	32	16		72					

4. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Тема 1. Особливості освітньої програми «Світова політика та дипломатія» 1. Сучасні теоретичні підходи та парадигми дослідження міжнародних відносин та світової політики - політичний реалізм в теорії і практиці міжнародних відносин - ліберально-ідеологічна теорія і неолібералізм 2. Учасники міжнародних відносин та їхня роль у світовій політиці - держава як ключовий актор міжнародних відносин: ознаки, функції, сучасна форма - недержавні актори міжнародних відносин: їх роль і функції 3. Дипломатія та дипломатична діяльність в роботі міжнародника - дипломатія як інструмент зовнішньої політики - становлення та еволюція концепції дипломатії - функції дипломата (представницька, переговорна, інформаційна, захисна); - напрями сучасної дипломатії: культурна, цифрова, економічна, публічна, військова та ін. 4. Закон України «Про дипломатичну службу»: основні принципи дипломатичної служби, система органів дипломатичної служби, закордонні дипломатичні установи України, основні завдання та функції органів дипломатичної служби, дипломатичні посади та дипломатичні ранги	2
2.	Тема 2. Базові категорії та сучасні тенденції розвитку міжнародних відносин 1. Поняття «учасник», «сторона», «актор» та «суб'єкт» міжнародних відносин 2. Класифікація суб'єктів міжнародних відносин 3. Поняття «міжнародні відносини» та «світова політика», «зовнішня політика», «дипломатія» 4. Поняття «національний інтерес» та «сила» держави 5. Глобалізація в міжнародних відносинах: політичні, економічні та соціально-культурні виміри 6. Поняття «міжнародного порядку» та «міжнародної системи» 7. Історичні типи міжнародних систем: - Вестфальська система міжнародних відносин - Віденська система міжнародних відносин - Версальсько-Вашингтонська система міжнародних відносин - Ялтинсько-Потсдамський світоустрій - Постбіполярна система міжнародних відносин - Виклики багатополарності - Мультиполаризація та перспективи деполяризації	2
3-6	Тема 6. Безпека у глобальному світі 1. Міжнародна безпека, колективна безпека, глобальна безпека 2. Спільна політика безпеки й оборони ЄС 3. Сучасні виклики міжнародній безпеці 4. Російсько-українська війна та міжнародна безпека 5. Перспективи реформи системи міжнародної безпеки й новий світовий порядок	2

	6. Концепція національної безпеки 7.1. Закон України про національну безпеку 7.2. Стратегія національної безпеки України - пріоритети національних інтересів України та забезпечення національної безпеки, цілі та основні напрями державної політики у сфері національної безпеки - поточні та прогнозовані загрози національній безпеці та національним інтересам України з урахуванням зовнішньополітичних та внутрішніх умов - основні напрями зовнішньополітичної та внутрішньополітичної діяльності держави для забезпечення її національних інтересів і безпеки - напрями та завдання реформування й розвитку сектору безпеки і оборони 7.3. Рада національної безпеки та оборони, основи її управління - завдання та склад РНБО - функції та компетенція РНБО - організаційно-правові основи управління в сфері національної безпеки України 7.4. Оцінка зовнішніх загроз національній безпеці України 8. Глобальні проблеми людства та міжнародне співробітництво 9. Конфлікти і війни в умовах глобального розвитку	
7-8	Тема 7. Держави як ключові актори міжнародних відносин 1. Еволюція держави як суб'єкта міжнародних відносин: від Вестфальської системи до сучасності 2. Національний суверенітет держави: зміст, трансформації у добу глобалізації 3. Основні функції держави у міжнародній політиці: безпекова, дипломатична, економічна, гуманітарна 4. Концепція національного інтересу та зовнішньої політики держави 5. Концепції «великої», «регіональної» та «малої» держави 6. Дослідіть зовнішню політику однієї з сучасних держав (на вибір: США, Китай, Німеччина, Туреччина) та охарактеризуйте її як актора міжнародних відносин. Підготуйте інформаційну довідку про країну.	2
9	Тема 9. Міжнародні індекси і рейтинги країн в сучасних міжнародних відносинах 1. Функції міжнародних індексів та рейтингів у сфері міжнародних відносин 2. Проблема об'єктивності міжнародних рейтингів (наприклад, Freedom House, Transparency International, Global Peace Index) 3. Охарактеризуйте за вибором один з індексів (рейтингів) країн світу. - індекс світової конкурентоздатності Всесвітнього економічного форуму (World Economic Forum); - індекс розвитку людського потенціалу; - індекси політичних та громадянських свобод організації «Freedom House»; - індекс економічної свободи Інституту Катона; - індекс глобалізації журналу «Foreign Policy» та консалтингової групи «A. T. Kearney»; - індекс трансформації Фонду Карла Бертельсманна (компоненти – статутний індекс та індекс управління); - індекс внутрішніх та зовнішніх загроз;	2

	- індекс потенціалу міжнародного впливу; - індекс якості життя; - індекс основ демократії; - індекс сприйняття корупції та барометр корупції неурядової організації «Transparency International»; - індекс екологічної стійкості; - індекс свободи преси; - індекс брендів країн; - індекс щастя; - індекс розвитку електронного уряду; - індекс суспільства знань. 4. Проаналізуйте методику розрахунку одного з наступних індексів (рейтингу) використовуючи аналітичні матеріали або офіційний електронний ресурс організації, яка розробляє індекс (рейтинг): - Індекс глобальної конкурентоспроможності; - Рейтинг конкурентоспроможності країн світу; - Індекс розвитку людського потенціалу; - Індекс легкості ведення бізнесу; - Індекс економічної свободи; - Індекс сприяння торгівлі; - Індекс конкурентоспроможності країн у сфері подорожей і туризму; - Індекс мережевої готовності; - Аналіз стійкості економічного розвитку (SEDA). - Створіть гістограму окремих груп країн за індексом розвитку людського потенціалу. Проаналізуйте результат групування країн. 5. Створіть гістограму окремої групи країн за рівнем ВВП, конкурентоспроможності та людського потенціалу 6. Дебати: «Чи повинна держава враховувати результати міжнародних рейтингів у розробці зовнішньої політики?»	
10	Тема 10. Недержавні актори у світовій політиці 1. Аналіз архетипів недержавних акторів: субнаціональні уряди, комерційні структури (багатонаціональні корпорації, медіа-організації та платформи соціальних мереж), академічні та дослідницькі установи, фонди та благодійні організації, суб'єкти громадянського суспільства (політичні партії, профспілки та професійні організації, релігійні групи), незаконні та нелегальні організації (наркокартелі, насильницькі екстремістські або терористичні організації, воєнізовані організації), особи з надзвичайними можливостями (знаменитості, бізнес-магнати, лідерів думок у соціальних мережах, хакери). Складіть перелік головних типів недержавних акторів у міжнародних відносинах та підготуйте коротку характеристику кожного (основні ресурси / можливості/форми впливу/обмеження чи ризики) 2. Підготуйте порівняльну таблицю, у якій визначте відмінності у впливі транснаціональних корпорацій та міжнародних неурядових організацій на глобальну політику. 3. Проаналізуйте вплив глобальних медіа та інформаційних мереж на формування міжнародного порядку, використавши приклад конкретної медіакампанії або конфлікту. 4. Дослідіть діяльність однієї релігійної організації у міжнародному контексті та визначте її роль як політичного актора.	2

	5. Опишіть приклад, коли діяльність терористичної чи злочинної організації суттєво вплинула на міжнародну безпекову систему. 6. Складіть перелік переваг і загроз для держави, що виникають унаслідок зростання впливу недержавних акторів (мінімум три в кожній категорії). Практичне завдання «Недержавні актори і політика визнання Словенії та Хорватії» 1. Опрацюйте матеріал книги <i>Europe and the Collapse of Yugoslavia</i> (розділи, що стосуються політики визнання). 2. Визначте три приклади недержавних акторів, які впливали на позицію європейських держав у питанні визнання Словенії та Хорватії (наприклад, католицька церква, правозахисні організації, діаспори, науково-експертні мережі, політичні фонди). 3. Заповніть таблицю аналізу: недержавний актор /основні інтереси / цілі /інструменти впливу (лобіювання, ЗМІ, мережі солідарності тощо) /наслідки для політики визнання 4. Напишіть короткий аналітичний коментар (1–2 сторінки): - які недержавні актори відіграли ключову роль у просуванні політики визнання? - чи їхня діяльність була узгоджена з офіційною дипломатією, чи радше підштовхувала уряди до рішень? - наскільки цей досвід показує залежність державної політики від тиску недержавних структур? Презентація в групах: покажіть, як конкретний недержавний актор впливав на суспільну думку → формував політичний порядок денний → впливав на рішення урядів щодо визнання Словенії та Хорватії	
11	Тема 11. Роль міжнародних організацій у світовій політиці 1. Роль міжнародних організацій у світовій політиці та економіці 2. Класифікація міжнародних організацій 3. Діяльність міжнародних міждержавних організацій за сферами міжнародного співробітництва 4. Діяльність ООН та Ради Безпеки 5. Діяльність міжнародних неурядових організацій за сферами міжнародного співробітництва 6. Регіональні та субрегіональні міжнародні організації 7. Охарактеризуйте чинники утворення, мету діяльності та склад неформальних організацій країн світу («Велика сімка», «Велика двадцятка» та ін.).	2
12-15	Тема 12. Регіон як актор міжнародних відносин 1. Теоретичні підходи до визначення регіону в міжнародних відносинах 2. Відмінність між «регіоном» як географічною одиницею та «регіоном» як політичним актором 3. Типологія регіонів (геополітичні, економічні, культурно-цивілізаційні) 4. Регіоналізація та глобалізація: суперництво чи взаємодоповнення? 5. Приклади впливу регіонів (ЄС, АСЕАН, Африканський Союз, Латинська Америка, Близький Схід) на міжнародні відносини. 6. Україна в регіональних системах міжнародних відносин (Європа, Чорноморський регіон, Вишеградська група, АСЕАН, Східна та Південно-Східна Азія, Латинська Америка, Африка. Комунікаційна стратегія «Україна-держави Африки», «Україна-Латинська Америка»	2

	Разом	16
--	--------------	-----------

5. Самостійна робота

№ з/п	Види, зміст самостійної роботи	Кількість годин
1.	Тема 1. Особливості освітньої програми «Світова політика та дипломатія» Опрацювати інформаційні матеріали програми «Світова політика та дипломатія»: - структура та мета програми; - предметна область і фокус навчання; - особливості підготовки (поєднання класичної й сучасної дипломатії, практико-орієнтованість, міждисциплінарність, міжнародна співпраця) https://international-relations-tourism.karazin.ua/themes/irtb/resources/ca5821b9a0b780312a1c46c4a48961b6.pdf Підготувати письмовий конспект (2–3 сторінки), в якому відобразити: - головні напрями навчання (світова політика, зовнішня політика України, міжнародні організації, глобальні проблеми, дипломатична практика тощо); - ключові дисципліни програми, що формують професійні компетентності; - роль програм у формуванні здатності аналізувати та прогнозувати міжнародні події. Аналітичне завдання (на вибір): - Скласти таблицю з трьома колонками: «Дисципліна» – «Які знання/уміння формує» – «Як можна застосувати у майбутній професійній діяльності»; - Написати есе (1–1,5 сторінки) на тему: «Які компетентності програми є найбільш актуальними для України у сучасних умовах глобальної політики?»	5
2.	Тема 2. Основні поняття та тенденції розвитку міжнародних відносин 1. Ознайомитися з лекційним матеріалом та рекомендованою літературою. 2. Дати визначення та коротко охарактеризувати базові категорії міжнародних відносин: - міжнародна система, - міжнародний порядок, - міжнародна безпека, - баланс сил, - актор міжнародних відносин. 2. Скласти порівняльну таблицю: «Міжнародний порядок» vs. «Світовий порядок» (за різними авторами). 3. Підготувати коротке повідомлення (1–2 стор.) про одну з сучасних тенденцій міжнародних відносин (на вибір): • глобалізація та її вплив на державний суверенітет, • зростання ролі недержавних акторів, • регіоналізація міжнародної політики, • багатополлярність і нові центри сили, • гібридні загрози та виклики безпеці. 4. Проаналізувати конкретний приклад (наприклад, діяльність ООН, ЄС, НАТО, «Великої двадцятки» чи вплив війни Росії проти України) як прояв сучасних тенденцій міжнародних відносин.	5

3.	Тема 3. Глобалізація та регіоналізація у світовій політиці - Протиріччя глобалізації: глобалізм та антиглобалізм - Вивчення літератури, підготовка есе на тему «Західні концепції глобалізації кінця XX – початку XXI ст.» За працями: Б. Баді, У. Бек, Е. Гідденс, Р. Гілпін, П. Гірст, Дж. Грей, М. Кастельс, Р. Кеохейн, Р. Кілі, Т. Лоуї, Дж. Най, М. Олброу, К. Омае, В. Рейніке, Дж. Розенау, Г. Томпсон, Т. Фрідман та ін.	4
4.	Тема 4. Сучасні глобальні проблеми та міжнародне співробітництво - Глобальні проблеми сучасності та цілі сталого розвитку - Стратегія сталого розвитку України до 2030 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: file:///C:/Users/user/Downloads/UNDP_Strategy_v06-optimized%20(2).pdf	4
5	Тема 5. Політика і право у міжнародних відносинах - Ознайомлення зі Статутом Організації Об'єднаних Націй [Електронний ресурс] : від 26 червня 1945 р. – Режим доступу: http://unic.un.org/aroundworld/unics/common/documents/publications/uncharter/UN%20Charter_Ukrainian.pdf - Міжнародно-правова відповідальність держав за порушення норм міжнародного гуманітарного права	5
6	Тема 6. Безпека у глобальному світі - Особливості тероризму в умовах глобалізації - Гібридна війна як форма конфлікту й загроза міжнародній безпеці - Ознайомлення з матеріалами Мюнхенського, Київського та Бледського безпекового форумів за поточний рік	4
7	Тема 7. Держави як ключові актори міжнародних відносин - Підготовка презентації на тему «Суспільно-політичний профіль країни». <i>План і зміст презентації:</i> 1. Історія країни – історія її господарського освоєння і формування території. 2. Державний та адміністративно-територіальний устрій країни; розглянути систему органів державної влади. 3. Географічні і кліматичні умови, природні ресурси країни. Розміри території країни, її геополітичне становище, середовище проживання, стан сільськогосподарських угідь, наявність корисних копалин, наявність зон надзвичайних ситуацій (повеней, землетрусів, лісових пожеж, вивержень вулканів і т.п.) – є важливими факторами функціонування регіональних систем. 4. Народонаселення країни, його динаміка (природна і міграція), розселення (дисперсне і групове, урбанізація – усе це виступає раїно утворюючими чинниками. Так є густонаселені країни («народ без простору») і малонаселені («простір без народу»). 5. Етнічний склад населення, особливості його культурного і релігійного життя визначають первинні форми місцевого суспільства (системи спорідненості, народні традиції, культури і обряди, релігійні інститути, мовна ситуація). 6. Економіко-географічне положення країни, що характеризується територіальним розміщенням продуктивних сил, співвідношенням основних галузей господарства, «господарських вузлів» і периферії регіону, наявністю пріоритетних галузей, що визначають спеціалізацію регіону. Важливим показником є розвиток інфраструктури, насамперед її транспортної складової. 7. Політичний режим, політичні партії, законодавча і виконавча влада. 8. Культура, традиції, цінності, національна ідея.	5
8	Тема 8. Типологія країн світу	4

	1. Опрацювати класифікації країн світу за: - рівнем економічного розвитку (розвинені, країни, що розвиваються, найменш розвинені); - політичним устроєм (демократії, авторитарні та гібридні режими); - геополітичними критеріями (центри сили, периферія, малі та середні держави); - участю у світових інтеграційних процесах. 2. Порівняти критерії класифікації країн, які використовує ООН, Світовий банк та МВФ. Визначити відмінності у підходах та пояснити їх. 3. Обрати 3 країни з різних типологічних груп та скласти їх коротку характеристику за такими параметрами: - географічне положення; - економічні показники (ВВП, структура економіки, рівень доходів); - політична система; - зовнішньополітична орієнтація. 4. Написання есе на тему «Ідеології ліберальної демократії та авторитаризму у міжнародно-політичному протистоянні»	
9.	Тема 9. Міжнародні індекси і рейтинги країн у міжнародно-політичних дослідженнях - Створіть гістограму окремих груп країн за індексом розвитку людського потенціалу. Проаналізуйте результат групування країн. - Створіть гістограму окремих груп країн за рівнем валового національного доходу на душу населення. - Створіть гістограму окремих груп країн за рейтингом конкурентоспроможності країн світу. Проаналізуйте результат групування країн. - Створіть гістограму окремих груп країн за рейтингом розвитку країн у сфері туризму та подорожей. Проаналізуйте результат групування країн	6
10	Тема 10. Недержавні актори у світовій політиці 1. Написання есе (2–3 сторінки) на тему: «Вплив міжнародних неурядових організацій на формування глобальної політики у сфері клімату/прав людини/безпеки» (за вибором). 2. Порівняти діяльність ООН як міжурядової організації та <i>Greenpeace</i> як неурядового актора: спільні та відмінні риси у впливі на міжнародну політику. 3. Кейс-дослідження: обрати одну транснаціональну корпорацію (<i>Tesla</i>, <i>Microsoft</i>, <i>Shell</i>, <i>Huawei</i> тощо) та підготувати короткий аналітичний звіт про її роль у світовій політиці (економічний, екологічний, технологічний аспекти).	6
11	Тема 11. Роль міжнародних організацій у світовій політиці - Охарактеризуйте роль міжнародних організацій для економічного, соціального, культурного, політичного розвитку країн світу - Виділіть найстарші глобальні міжнародні організації - Ознайомтесь із особливостями діяльності та структурою ООН, використовуючи матеріали офіційного сайту організації. – Режим доступу: http://www.un.org/ ; http://www.un.org.ua/ua - Охарактеризуйте роль міжнародних організацій у глобалізаційному розвитку країн світу - Виділіть найбільш активні глобальні та регіональні організації	6
12	Тема 12. Регіон як актор міжнародних відносин 1. Ознайомитися з основними підходами до визначення поняття «регіон» у міжнародних відносинах.	6

	2. Скласти порівняльну таблицю: «<i>Регіон у географічному, політичному та культурному вимірах</i>». 3. Написати коротке есе (2–3 сторінки) на тему: «<i>Чи може регіон виступати самостійним актором світової політики?</i>» (з прикладами ЄС, АСЕАН, Африканського Союзу, НАФТА/USMCA). 4. Обрати один інтеграційний регіон (Європейський Союз, МЕРКОСУР, АСЕАН, Африканський Союз) та підготувати аналітичну довідку про його роль у сучасних міжнародних відносинах (інструменти впливу, здобутки, проблеми). 5. Порівняти діяльність ЄС і АСЕАН як регіональних акторів за такими критеріями: структура, механізми прийняття рішень, вплив на глобальну політику	
13	Тема 13. Цивілізаційний вимір світової політики 1. Опрацювати наукові підходи до розуміння цивілізації як суб'єкта та чинника світової політики. 2. Характеристика цивілізаційного підходу О. Шпенглера/А. Тойнбі/С. Гантінгтона 3. Написати есе (2–3 сторінки) на тему: «<i>Цивілізаційні розломи у сучасному світі: реальність чи політична конструкція?</i>» 4. Визначити, як цивілізаційні фактори впливають на формування зовнішньої політики держав (приклади: США, Китай, ісламський світ).	4
14	Тема 14. Гоекономічна структура світу - Написати есе (2–3 сторінки) на тему: Гоекономіка як стратегія держав у глобальній конкуренції	4
15	Тема 15. Міжнародні інтеграційні процеси та глобальні інтеграційні угруповання - Специфіка інтеграційних процесів в Азіатсько-Тихоокеанському макрорегіоні: АСЕАН, АТЕС, ШОС, Нарада із взаємодії і заході довіри в Азії, Регіональний форум АСЕАН з питань безпеки, Східно-Азійське співтовариство	4
	Разом	72

6. Індивідуальне завдання

Не передбачено навчальним планом

7. Методи навчання

Методи навчання, як впорядковані способи взаємопов'язаної, цілеспрямованої діяльності викладача та студентів, спрямовані на ефективне розв'язання навчально-виховних завдань, реалізуються через систему прийомів та засобів навчальної діяльності. Прийоми навчання (конкретні дії викладача та студентів), спрямовані на реалізацію вимог методів.

Засоби навчання – різноманітне навчальне обладнання, яке використовується у системі пізнавальної діяльності, зокрема, технічні засоби.

7.1. Словесні методи навчання:

- лекція;
- бесіда;
- розповідь;
- пояснення.

7.2. Наочні методи навчання:

- ілюстрація;
- демонстрація.

7.3. Практичні методи навчання:

- метод робіт з письмовими джерелами;
- метод робіт з аудіо/ відеоматеріалами;
- практичні заняття.

8. Методи контролю

В умовах воєнного стану лекції та семінари проводяться виключно в онлайн режимі із застосуванням платформ для відеоконференцій: ZOOM, Skype, Google Meet. 25-30% часу лекції обов'язково резервується для запитань, дискусій, обговорення навчального матеріалу.

Поточний контроль (засвоєння тем розділів) – здійснюється на семінарських заняттях відповідно до контрольних цілей. Основне завдання поточного контролю – перевірка рівня підготовки студентів до виконання конкретної роботи.

Поточний контроль і оцінювання результатів навчання передбачає виставлення оцінок за всіма формами проведення занять:

- контроль та оцінювання активності роботи студента під час лекційних та практичних занять (усні відповіді, доповіді, групова дискусія);
- контроль та оцінювання якості підготовки та розробки індивідуальних завдань в ході самостійної роботи студентів;
- контроль засвоєння теоретичного та практичного матеріалу (у вигляді тестування, написання есе);
- контроль та оцінювання вмінь вирішувати ситуаційні, прогностичні та інші задачі;

- контроль та оцінювання вмінь проводити дослідження та презентувати із застосуванням сучасних інформаційних та хмарних технологій;
- контроль та оцінювання вмінь та навичок вирішувати кейсові проблемні завдання із розподілом ролей в командах;
- контроль та оцінювання виконання індивідуальної семестрової роботи.

Підсумковий контроль 40 балів: 40 тестових запитань.

За підсумками поточного і підсумкового контролю студент може набрати від 0 до 100 балів включно. Мінімальна кількість балів, які повинен набрати студент для одержання заліку, становить 50 балів.

Оцінка успішності студента з дисципліни є рейтинговою і виставляється за багатобальною шкалою з урахуванням оцінок засвоєння всіх тем дисципліни.

Загальна кількість балів за успішне виконання залікових завдань – 40. Час виконання – до 40 хвилин.

УВАГА! У разі використання заборонених джерел на заліку студент на вимогу викладача залишає аудиторію та одержує загальну нульову оцінку (0).

9. Розподіл балів, які отримують студенти

Поточний контроль та самостійна робота															Ра зо м	Залі к	Су ма
Розділ 1								Розділ 2							60	40	100
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	T11	T12	T13	T14	T15			
5	5	5			5	5	5	5	5	5	5	5		5			
Семінар, доповіді	Семінар, доповіді	Підготовка есе			Семінар, доповіді	Семінар, доповіді	Підготовка есе	Семінар, доповіді	Семінар, доповіді	Семінар, доповіді	Семінар, доповіді	Підготовка есе		Підготовка есе			

Структура та складові підсумкової оцінки з дисципліни

Поточний контроль – 60 балів.

Поточний контроль проводиться на кожному семінарському занятті та за результатами виконання завдань самостійної роботи. Він передбачає оцінювання теоретичної підготовки здобувачів вищої освіти із зазначеної теми (у тому числі, самостійно опрацьованого матеріалу) під час роботи на семінарських заняттях та набутих практичних навичок під час виконання завдань практичних робіт.

Критерії поточного оцінювання знань студентів

Усний виступ та виконання письмового завдання (есе, презентація, виступ з доповіддю)	Критерії оцінювання
5	В повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно самостійно та аргументовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову та додаткову літературу.
4	Достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, в основному розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову літературу. Але при викладанні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі несуттєві неточності та незначні помилки.
3	В цілому володіє навчальним матеріалом викладає його основний зміст під час усних виступів та письмових відповідей, але без глибокого всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, без

	використання необхідної літератури допускаючи при цьому окремі суттєві неточності та помилки.
2	Не в повному обсязі володіє навчальним матеріалом. Фрагментарно, поверхово (без аргументації та обґрунтування) викладає його під час усних виступів та письмових відповідей, недостатньо розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, допускаючи при цьому суттєві неточності, правильно вирішив меншість тестових завдань
1	Частково володіє навчальним матеріалом не в змозі викласти зміст більшості питань теми під час усних виступів та письмових відповідей, допускаючи при цьому суттєві помилки.

Доповнення виступу:

1 бал – отримують студенти, які глибоко володіють матеріалом, чітко визначили його зміст; зробили глибокий системний аналіз змісту виступу, виявили нові ідеї та положення, що не були розглянуті, але суттєво впливають на зміст доповіді, надали власні аргументи щодо основних положень даної теми.

0,5 бал отримують студенти, які виклали матеріал з обговорюваної теми, що доповнює зміст виступу, поглиблює знання з цієї теми та висловили власну думку.

Суттєві запитання до доповідачів:

1 бали отримують студенти, які своїм запитанням до виступаючого суттєво і конструктивно можуть доповнити хід обговорення теми.

0,5 бал отримують студенти, які у своєму запитанні до виступаючого вимагають додаткової інформації з ключових проблем теми, що розглядається.

Замість виконання завдань (вивчення тем) можуть також додатково враховуватись такі види активностей здобувача:

- проходження тренінг-курсів чи дистанційних курсів з використання сучасних освітніх технологій на платформах Coursera, Prometheus тощо (за наявності відповідного документу про їх закінчення, надання копії викладачу);
- участь в майстер-класах, форумах, конференціях, семінарах, зустрічах з проблем сучасних міжнародних відносин (з підготовкою есе, прес-релізу, інформаційного повідомлення тощо, що підтверджено навчальною програмою заходу чи відповідним сертифікатом);
- участь у науково-дослідних та прикладних дослідженнях з проблем сучасних міжнародних відносин (підготовка наукової статті, тез доповідей та ін., що підтверджується демонстрацією відповідних матеріалів).

Підсумковий контроль засвоєння дисципліни здійснюється по її завершенню у вигляді тестового заліку. Оцінка успішності студента з дисципліни є рейтинговою і виставляється за багатобальною шкалою з урахуванням оцінок засвоєння всіх тем дисципліни.

Загальна кількість балів за успішне виконання залікових завдань – 40, на що відводиться 40 хвилин.

Умови допуску студента до підсумкового семестрового контролю (заліку): підготовка доповідей та робота на семінарських заняттях за результатами яких він набрав не менше 30 балів.

Сума балів за всі види навчальної діяльності протягом семестру	Оцінка для дворівневої шкалою оцінювання
90 – 100	зараховано
70-89	
50-69	
0-49	не зараховано

10. Рекомендоване методичне забезпечення

Базова література

1. Гірман А.П. Міжнародні відносини та світова політика: імперативи сучасності / А.П. Гірман // Регіональні студії. - 2020. - №21. - С. 34-39.
2. Дронов В. Ю. Міжнародні відносини та світова політика : навч.-метод. посіб. [Електронний ресурс] / В. Ю. Дронов ; НУ «Одеська юридична академія». – Одеса : Фенікс, 2022. – 131 с. – Режим доступу: <http://dspace.onua.edu.ua/handle/11300/23460ISBN978-966-928-880-6>
3. Іванець Т. М. Соціологія міжнародних відносин : навч. посіб. — Київ : Видавництво Ліра-К, 2021. — 232 с.
4. Капітоненко М. Теорія міжнародних відносин. – Чернівці: Книги XXI століття, 2019. – 272с.
5. Конспект лекцій з дисципліни «Теорія міжнародних відносин» / Укл. Чістякова І. М., Кубко В. П., Кудлай І. В., Кривдіна І. Б. Одеса: ДУ ОП, 2021. 223 с.
6. Коппель О.А., Пархомчук О.С. Міжнародні відносини ХХ століття : навч. посіб. 5-те вид., розшир. і допов. Київ : Друк. двір Олега Федорова, 2019. – 386 с.
7. Кравченко Н.Б. Теорія міжнародних відносин.- К.:НУБіП України, 2019. – 210 с.
8. Лиман С. І., Парфінченко А. Ю. Історія міжнародних відносин та дипломатії (довестфальська доба): навчальний посібник. Суми: Університетська книга, 2024. – 700 с.
9. Лісовський М. П., Лісовська Ю. П. Теорія міжнародних відносин: навчальний посібник. К.: Кондор, 2024. – 176 с.
10. Лісовський М. П., Лісовська Ю. П. Теорія міжнародних відносин: навчальний посібник. К.: Кондор, 2024. – 176 с.
11. Мальський М. З. Теорія міжнародних відносин: Підручн. / Мальський М. З., Мацях М. М. – 2-ге вид., доп. та випр. – К.:Кобза, 2003. – 318 с.
12. Мартиненко А. К. Міжнародні відносини 1945-1975 років : навч. посіб. / А. К. Мартиненко, Б. А. Мартиненко. – Київ : Ліра-К, 2015. – 366 с.
13. Мартинов А. Ю. Ідеології ліберальної демократії та авторитаризму у міжнародно-політичному протистоянні // Україна і світ в умовах воєнних викликів : колективна монографія / за заг. ред. Ю. В. Подрез. Суми : СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2023. С. 112–130.
14. Міжнародні відносини та політика держав в умовах глобальних трансформацій: аналіз сучасної політичної думки / Заг.ред. Ігор Миколайович Коваль, Ольга Іллівна Брусиловська . – Одеса : Видавництво Одеського національного університету ім. І.І. Мечникова, 2016 . – 408 с.
15. Теорія міжнародних відносин : підручник / [М. П. Требін, Л. М. Герасіна, О. Ю. Панфілов та ін.] ; за ред. М. П. Требіна ; Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого. – Харків : Право, 2022. – 472 с.

16. Фесенко М. В. Порівняльний аналіз наукових категорій «міжнародний порядок» та «світовий порядок» в умовах глобальних політичних трансформацій // Актуальні проблеми зовнішньої політики та міжнародних відносин: теорія і практика: зб. наук. пр. / за заг. ред. С. В. Толстова. Київ: ДУ «Інститут всесвітньої історії НАН України», 2024. С. 55–74.
17. Brown Ch., Ainley K. Understanding International Relations. – 3. Ed. – Palgrave Macmillan, 2005 – 294 p.
18. Burchill S., Linklater A., Devetak R., Donnelly J., Paterson M., Reus-Smit Ch., True J. Theories of International Relations. – 3. Ed. – Palgrave Macmillan 2005 – 310 p.
19. Frieden J. A., Lake D. A., Schultz K. A. World Politics: Interests, Interactions, Institutions. 5th ed. New York : W.W. Norton & Company, 2022. 658 p.
20. Joyce P. Kaufman. Introduction to International Relations. Theory and Practice, Third Edition. Rowman & Littlefield Publishers, 2022. – 352 p.
21. Snyder J. L., Mingst K. A., McKibben H. E. Essential Readings in World Politics. — New York: W.W. Norton & Company, 2022. – 658 c.
22. Sybiha A. Ukraine's key role in tomorrow's global security infrastructure [Електронний ресурс]. – Bled Strategic Forum, 29 серпня 2025. – Режим доступу: <https://www.bledstrategicforum.org/platform/news/our-security-is-indivisible>

Допоміжна література

1. Бжезінський З. Велика шахівниця. Американська першість та її стратегічні імперативи: Пер. з англ. – Л.: Лілея-НВ, 2000. – 236с.
2. Гай-Нижник П. «Однополярність» і «багатополярність» світу: наративи публічних маніпуляцій В. Путіна (2000–2008 рр.) [Електронний ресурс] / П. Гай-Нижник // AdaStra. 2024. – Режим доступу: <https://adastra.org.ua/blog/transformaciya-sistemi-mizhnarodnoyi-bezpeki-i-podalsha-rol-ukrayini>
3. Гантінгтон С. Протистояння цивілізацій та зміна світового порядку. – Львів: Кальварія, 2006. – 474 с.
4. Гірман А.П. Міжнародні відносини та світова політика: імперативи сучасності / А.П. Гірман // Регіональні студії. - 2020. -№21. - С. 34-39.
5. Толстов С. В. Політичні та безпекові виклики багатополярності / С. В. Толстов // Україна і світ в умовах воєнних викликів : колективна монографія / за заг. ред. Ю. В. Подрез. – Суми : СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2023. – С. 160–185. – URL: <https://repository.sspu.edu.ua/server/api/core/bitstreams/89f01931-1b33-4c51-9c49-fa20ca046016/content>.
6. Фесенко М. В. Порівняльний аналіз наукових категорій «міжнародний порядок» та «світовий порядок» в умовах глобальних політичних трансформацій / М. В. Фесенко // Актуальні проблеми зовнішньої політики та міжнародних відносин: теорія і практика : зб. наук. пр. / за заг. ред. С. В. Толстова. – Київ : ДУ «Інститут всесвітньої історії НАН України», 2024. – С. 55–74.
7. Світова гібридна війна: український фронт : монографія / за заг. ред. В.П. Горбуліна. – К. : НІСД, 2017. – 496 с.
8. Фукуяма Ф. (2023, 13 березня). Путінська війна проти ліберального порядку [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://localhistory.org.ua/texts/statti/putinska-viina-proti-liberalnogo-poriadku-frensis-fukuiaama/>
9. Bruce Cumings. Boundary Displacement: Area Studies and International Studies During and After the Cold War [Electronic resource] / Cumings B. // Bulletin of Concerned Asian Scholars. Vol. 29, No. 1: January–March 1997. – pp. 8-12. – Way of access : <http://criticalasianstudies.org/assets/files/bcas/v29n01.pdf>.

10. Castells M. The Rise of the Network Society. Information Age, vol. 1; 2nd Edition with a New Preface edition. Wiley-Blackwell, 2009. – кількість сторінок
11. Holbig, Heike (2015) : The plasticity of regions: A social sciences-cultural studies dialogue on Asia-related area studies [Electronic resource] / Heike H. // GIGA Working Papers, No. 267. – Way of access: <http://hdl.handle.net/10419/107632>.
12. Ikenberry, G. John. (2020) A World Safe for Democracy: Liberal *Internationalism and the Crisis of Global Order*, New Haven, Yale University Press, 432 p.
13. Keohane R., Nye J. Transnational Relations and World Politics. – Cambridge (Mass.): Harvard University Press, 1972. – 460 p.
14. Kotoulas, I. E., Pusztai, W. (2022) Geopolitics of the War in Ukraine. Foreign Affairs Institute, Report 4, June, available at: <https://www.aies.at/download/2022/Geopolitics-of-the-War-in-Ukraine-FINAL.pdf>.
15. Ludden David. Area Studies in the Age of Globalization [Electronic resource] / Ludden D. – Way of access : http://www.frontiersjournal.com/issues/vol6/vol6-01_Ludden.pdf.
16. Parfinenko, A. (2023). Russian Revisionism as a Challenge to the International Order. Actual Problems of International Relations, 154(1), 18–33.
17. Multipolarization – Munich Security Report 2025 / ред. T. Bunde, S. Eisentraut, L. Schütte ; гол. ред. N. Knapp. – Munich : Munich Security Conference, 2025. – 151 с. – (Munich Security Report ; February 2025). – URL: https://securityconference.org/assets/02_Dokumente/01_Publikationen/2025/MSR_2025/Multipolarization_%E2%80%93_Munich_Security_Report_2025.pdf

11. Посилання на інформаційні ресурси в Інтернеті, відеолекції, інше методичне забезпечення

1. Міністерство закордонних справ України. Офіційний веб-сайт. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://mfa.gov.ua>
2. ADASTRA – незалежний український аналітичний центр. Офіційний веб-сайт. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://adastra.org.ua/>
3. Рада зовнішньої політики «Українська призма». Офіційний веб-сайт. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://prismua.org/>
4. Український центр економічних та політичних досліджень ім. О. Разумкова. Офіційний веб-сайт. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://razumkov.org.ua/>
5. Arab League Online. Офіційний веб-сайт. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.arableagueonline.org/>.
6. Asia-Pacific Economic Cooperation. Офіційний веб-сайт. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.apec.org/>.
7. Association of Southeast Asian Nations. Офіційний веб-сайт. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://asean.org/>.
8. Caribbean Community Secretariat. Офіційний веб-сайт. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.caricom.org/>.
9. Carnegie Endowment for International Peace (United States). Офіційний веб-сайт. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://carnegieendowment.org/>.
10. CIA World Factbook. Офіційний веб-сайт. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/>.
11. European Commission. Офіційний веб-сайт. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://ec.europa.eu/commission/index_en.
12. MERCOSUR. Офіційний веб-сайт. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.mercosur.int/>.
13. North American Free Trade Agreement. Офіційний веб-сайт. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.nafta-sec-alena.org/>.

14. North Atlantic Treaty Organization. Офіційний веб-сайт. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.nato.int/>.
15. Organization for Security and Co-operation in Europe. Офіційний веб-сайт. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.osce.org/>.
16. Organization of the Black Sea Economic Cooperation. Офіційний веб-сайт. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.bsec-organization.org/Pages/homepage.aspx>.
17. UNESCO. Офіційний веб-сайт. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://en.unesco.org/>.
18. United Nations Commission on Trade and Development. Офіційний веб-сайт. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://unctad.org/en/Pages/statistics.aspx>.
19. UNITED NATIONS. Офіційний веб-сайт. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.un.org/en/index.html>.
20. Wilson Center, FKA Woodrow Wilson International Center for Scholars (United States). Офіційний веб-сайт. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.wilsoncenter.org/>.

12. Особливості навчання за денною формою в умовах подовження дії обставин непоборної сили

В умовах дії форс-мажорних обмежень освітній процес в університеті здійснюється відповідно до наказів/ розпоряджень ректора/ проректора або за змішаною формою навчання або повністю дистанційно в синхронному режимі.

Складання підсумкового семестрового контролю: в разі запровадження жорстких обмежень з заборonoю відвідування ЗВО студентам денної форми навчання надається можливість скласти залік в тестовій формі дистанційно на платформі Moodle в дистанційному курсі «Вступ до спеціальності», режим доступу: <https://moodle.karazin.ua/course/view.php?id=3713>.

Вступ

Програма навчальної дисципліни «Вступ до спеціальності» складена відповідно до освітньо-професійної програми

«Світова політика та дипломатія»

підготовки бакалавра

за спеціальністю СЗ «Міжнародні відносини».

1. Опис навчальної дисципліни

1.1. **Метою** вивчення дисципліни є формування у здобувачів вищої освіти системних знань про предмет, структуру та методологічні підходи у вивченні світової політики та дипломатії; засвоєння базових знань щодо ключових концептів, тенденцій та інститутів міжнародних відносин; розкриття ролі держав, регіонів, міжнародних організацій та недержавних акторів у сучасних глобальних процесах; а також розуміння природи, динаміки, принципів організації міжнародних відносин для подальшого професійного навчання у сфері міжнародних відносин.

1.2. Основними **завданнями** вивчення дисципліни «Вступ до спеціальності»:

- ознайомити студентів із сутністю та особливостями освітньої програми «Світова політика та дипломатія»;
- сформувати розуміння ключових категорій та базових концепцій міжнародних відносин, світової політики та дипломатії;
- проаналізувати основні тенденції розвитку міжнародних відносин в умовах глобалізації, регіоналізації та світосистемних трансформацій;
- вивчити природу глобальних проблем та шляхи міжнародного співробітництва у їх розв'язанні;
- розкрити співвідношення політики, моралі та права у міжнародних відносинах, а також роль міжнародного права у глобальному врядуванні;
- дослідити концепції глобальної, регіональної та національної безпеки, природу конфліктів і війн у сучасному світі;
- охарактеризувати держави як ключових акторів міжнародних відносин, розглянути їхні типології, політичні режими та місце у світовій політиці;
- ознайомити із міжнародними індексами та рейтингами як інструментами порівняльного аналізу;
- вивчити класифікацію та механізми впливу недержавних акторів (міжнародних організацій, ТНК, неурядових структур, ЗМІ тощо);
- розкрити значення міжнародних організацій, їх інституційні механізми та роль у врегулюванні глобальних процесів;
- сформувати уявлення про регіон як суб'єкта міжнародних відносин, критерії та моделі регіоналізації світу;
- ознайомити із цивілізаційними підходами в міжнародних відносинах та характеристиками сучасних цивілізацій;
- проаналізувати еволюцію світового господарства, феномен європоцентризму, світосистемний підхід і основи геоекономіки;

- прослідити сутність міжнародних інтеграційних процесів та специфіку сучасних інтеграційних угруповань;
- сприяти розвитку аналітичних навичок, критичного мислення та комунікативних навичок, необхідних для професійної діяльності у сфері міжнародних відносин та дипломатії.

1.3. Кількість кредитів – 4.

1.4. Загальна кількість годин – 120.

1.5. Характеристика навчальної дисципліни	
Обов'язкова	
Денна форма навчання	Заочна (дистанційна) форма навчання
Рік підготовки	
1-й	
Семестр	
1-й	
Лекції	
32 год.	год.
Практичні, семінарські заняття	
16 год.	год.
Лабораторні заняття	
год.	год.
Самостійна робота	
72 год.	год.

* у разі формування малочисельних груп обсяг аудиторного навчального навантаження, відведеного на вивчення навчальної дисципліни, зменшується відповідно до Положення про планування й звітування науково-педагогічних працівників Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна.

1.6. Перелік компетентностей, що формує дана дисципліна

- формування загальних компетентностей:

ЗК1. Здатність реалізовувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина України;

ЗК2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі і знань про природу і суспільство, та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового образу життя.

ЗК3. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК4. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК5. Здатність працювати в міжнародному контексті.

- ЗК6. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).
- ЗК7. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
- ЗК8. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
- ЗК9. Здатність використовувати інформаційні та комунікаційні технології.
- ЗК10. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.
- ЗК11. Здатність спілкуватись іноземною мовою.
- ЗК12. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.
- ЗК13. Здатність бути критичним і самокритичним.
- ЗК14. Здатність ухвалювати рішення та діяти, дотримуючись принципу неприпустимості корупції та будьяких інших проявів недоброчесності.
- формування наступних спеціальних компетентностей:
- СК1. Здатність виокремлювати ознаки та тенденції розвитку, розуміти природу, динаміку, принципи організації міжнародних відносин, суспільних комунікацій та/або регіональних студій.
- СК2. Здатність аналізувати міжнародні процеси у різних контекстах, зокрема політичному, безпековому, правовому, економічному, суспільному, культурному та інформаційному.
- СК3. Здатність оцінювати стан та напрями досліджень міжнародних відносин та світової політики у політичній, економічній, юридичній науках, у міждисциплінарних дослідженнях.
- СК4. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі і практичні проблеми у сфері міжнародних відносин, зовнішньої політики держав, суспільних комунікацій, регіональних досліджень.
- СК5. Здатність аналізувати вплив світової економіки, міжнародного права та внутрішньої політики на структуру й динаміку міжнародних відносин та зовнішньої політики держав.
- СК6. Здатність застосовувати засади дипломатичної та консульської служби, дипломатичного протоколу та етикету, уміння вести дипломатичне та ділове листування (українською та іноземними мовами).
- СК7. Здатність аналізувати міжнародні інтеграційні процеси у світі та на Європейському континенті, та місце в них України.
- СК8. Усвідомлення національних інтересів України на міжнародній арені.
- СК9. Здатність застосовувати знання характеристик розвитку країн та регіонів, особливостей та закономірностей глобальних процесів та місця в них окремих держав для розв'язання складних спеціалізованих задач і проблем.
- СК10. Здатність аналізувати структуру та динаміку міжнародних суспільних комунікацій, виявляти їх вплив на міжнародну систему, державні та суспільні інститути.
- СК11. Здатність аналізувати природу та еволюцію міжнародних організацій, їх місця у системі міжнародних відносин, основних форм та перспектив співпраці України з ними.
- СК12. Здатність до здійснення комунікації та інформаційно-аналітичної діяльності у сфері міжнародних відносин (українською та іноземними мовами).

СК13. Здатність аналізувати діяльність міжнародних недержавних акторів та транснаціональні відносини.

СК15 Здатність аналізувати і правильно тлумачити зміст міжнародно-правових актів та норм вітчизняного законодавства з питань діяльності органів зовнішніх зносин.

1.7. Перелік результатів навчання, що формує дана дисципліна

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти мають досягти наступних результатів:

РН01. Знати та розуміти природу міжнародних відносин та регіонального розвитку, еволюцію, стан теоретичних досліджень міжнародних відносин та світової політики, а також природу та джерела політики держав на міжнародній арені і діяльності інших учасників міжнародних відносин;

РН04. Знати принципи, механізми та процеси забезпечення зовнішньої політики держав, взаємодії між зовнішньою та внутрішньою політикою, визначення та реалізації на міжнародній арені національних інтересів держав, процесу формування та реалізації зовнішньополітичних рішень;

РН9. Досліджувати проблеми міжнародних відносин, регіонального розвитку, зовнішньої політики, міжнародних комунікацій, із використанням сучасних політичних, економічних і правових теорій та концепцій, наукових методів та міждисциплінарних підходів, презентувати результати досліджень, надавати відповідні рекомендації

РН13. Вести фахову дискусію із проблем міжнародних відносин, міжнародних комунікацій, регіональних студій, зовнішньої політичної діяльності, аргументувати свою позицію, поважати опонентів і їхню точку зору.

РН17. Мати навички самостійного визначення освітніх цілей та навчання, пошуку необхідних для їх досягнення освітніх ресурсів.

РН18. Ухвалювати рішення та діяти, дотримуючись принципу неприпустимості корупції та будь-яких інших проявів недоброчесності.

РН23. Розуміння взаємозв'язку між економікою та політикою, вміння аналізувати економічні наслідки політичних рішень.

1.8. Пререквізити: дисципліна викладається в першому семестрі

2. Тематичний план навчальної дисципліни

Розділ 1. Концептуальні підходи до вивчення світової політики та дипломатії

Тема 1. Особливості освітньої програми «Світова політика та дипломатія»

- 1.1. Концепції світової політики та дипломатії в міжнародно-політичній науці
- 1.2. Особливості підготовки міжнародників у сфері світової політики та дипломатії
- 1.3. Взаємозв'язок світової політики та дипломатії

Тема 2. Базові категорії та сучасні тенденції розвитку міжнародних відносин

- 2.1. Суб'єкти, види та рівні міжнародних відносин
- 2.2. Зовнішня політика держави та геополітика
- 2.3. Основні напрямки вивчення міжнародних відносин
- 2.4. Основні тенденції розвитку міжнародних відносин

Тема 3. Глобалізація та регіоналізація у світовій політиці

- 3.1. Етимологія та зміст терміну глобалізація
- 3.2. Вплив глобалізації на світову економіку та світову політику
- 3.3. Регіоналізація і нові регіональні центри сили

Тема 4. Сучасні глобальні проблеми та міжнародне співробітництво

- 4.1. Причини виникнення глобальних проблем
- 4.2. Класифікація глобальних проблем та їх взаємозв'язок
- 4.3. Сутність та прояв глобальних проблем у регіонах та країнах світу

Тема 5. Політика і право у міжнародних відносинах

- 5.1. Мораль, право і політика як регулятори міжнародних відносин
- 5.2. Міжнародне право у системі глобального врядування
- 5.3. Норми та принципи міжнародного права

Тема 6. Безпека у глобальному світі

- 6.1. Концепція безпеки у глобальному світі
- 6.2. Міжнародна та регіональна безпека
- 6.3. Конфлікти і війни в умовах глобального розвитку

Розділ 2. Структури та актори світової політики

Тема 7. Держави як ключові актори міжнародних відносин

- 7.1. Основні етапи формування політичної карти світу
- 7.2. Класифікація країн сучасного світу
- 7.3. Форми державного правління, устрою та політичні режими країн світу

Тема 8. Типологія країн світу

- 8.1. Сутність типології й основні підходи до типологізації країн
- 8.2. Основні типології країн у міжнародній практиці та науковій літературі

Тема 9. Міжнародні індекси і рейтинги країн у міжнародно-політичних дослідженнях

- 9.1. Роль міжнародних індексів у порівняльному аналізі
- 9.2. Класифікація міжнародних індексів
- 9.3. Оцінка політичних та соціально-економічних індикаторів

Тема 10. Недержавні актори у світовій політиці

- 10.1 Класифікація недержавних акторів
- 10.2. Механізми впливу недержавних акторів на міжнародні процеси
- 10.3. Міжнародні міжурядові та неурядові організації
- 10.4. ТНК у системі міжнародних відносин
- 10.5. Субнаціональні актори міжнародних відносин

Тема 11. Роль міжнародних організацій у світовій політиці

- 11.1 Класифікація міжнародних організацій
- 11.2. Функції та інституційні механізми діяльності міжнародних організацій
- 11.3 Вплив міжнародних організацій на сучасну світову політику

Тема 12. Регіон як актор міжнародних відносин

- 12.1. Регіональні аспекти міжнародних відносин
- 12.2. Критерії регіоналізації світу
- 12.3. Основні підходи до виокремлення регіонів світу в міжнародній практиці та науковій літературі

Тема 13. Цивілізаційний вимір світової політики

- 13.1. Культура і цивілізація як аналітичні категорії
- 13.2. Цивілізаційні підходи в міжнародних відносинах
- 13.3. Характеристика сучасних світових цивілізацій

Тема 14. Геоекономічна структура світу

- 14.1. Походження і еволюція світового господарства
- 14.2. Європоцентризм світового господарства
- 14.3. Світосистемний підхід та геоекономіка

Тема 15. Міжнародні інтеграційні процеси та глобальні інтеграційні угруповання

- 15.1. Суть і головні передумови міжнародної економічної інтеграції
- 15.2. Етапи розвитку інтеграційних процесів та їх особливості
- 15.3. Сучасні інтеграційні угруповання країн

3. Структура навчальної дисципліни

Назви тем	Кількість годин									
	Денна форма					Заочна форма				
	Усього о	у тому числі				Усього	у тому числі			
		л	п	ін д	ср		л	п	інд	ср
Розділ 1. Концептуальні підходи до вивчення світової політики та дипломатії										
Тема 1. Особливості освітньої програми «Світова політика та дипломатія»	11	4	2		5					
Тема 2. Базові категорії та сучасні тенденції розвитку міжнародних відносин	9	2	2		5					
Тема 3. Глобалізація та регіоналізація у світовій політиці	6	2			4					
Тема 4. Сучасні глобальні проблеми та міжнародне співробітництво	6	2			4					
Тема 5. Політика і право у міжнародних відносинах	7	2			5					
Тема 6. Безпека у глобальному світі	8	2	2		4					
Разом за розділом 1	47	14	6		27					
Розділ 2. Структури та актори світової політики										
Тема 7. Держави як ключові актори міжнародних відносин	9	2	2		5					
Тема 8. Типологія країн світу	6	2			4					
Тема 9. Міжнародні індекси і рейтинги країн у міжнародно-політичних дослідженнях	10	2	2		6					
Тема 10. Недержавні актори у світовій політиці	10	2	2		6					
Тема 11. Роль міжнародних організацій у світовій політиці	10	2	2		6					
Тема 12. Регіон як актор міжнародних відносин	10	2	2		6					
Тема 13. Цивілізаційний вимір світової політики	6	2			4					
Тема 14. Геоекономічна структура світу	6	2			4					
Тема 15. Міжнародні інтеграційні процеси та глобальні інтеграційні угруповання	6	2			4					
Разом за розділом 2	73	18	10		45					
Усього годин	120	32	16		72					

4. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Тема 1. Особливості освітньої програми «Світова політика та дипломатія» 1. Сучасні теоретичні підходи та парадигми дослідження міжнародних відносин та світової політики - політичний реалізм в теорії і практиці міжнародних відносин - ліберально-ідеологічна теорія і неолібералізм 2. Учасники міжнародних відносин та їхня роль у світовій політиці - держава як ключовий актор міжнародних відносин: ознаки, функції, сучасна форма - недержавні актори міжнародних відносин: їх роль і функції 3. Дипломатія та дипломатична діяльність в роботі міжнародника - дипломатія як інструмент зовнішньої політики - становлення та еволюція концепції дипломатії - функції дипломата (представницька, переговорна, інформаційна, захисна); - напрями сучасної дипломатії: культурна, цифрова, економічна, публічна, військова та ін. 4. Закон України «Про дипломатичну службу»: основні принципи дипломатичної служби, система органів дипломатичної служби, закордонні дипломатичні установи України, основні завдання та функції органів дипломатичної служби, дипломатичні посади та дипломатичні ранги	2
2.	Тема 2. Базові категорії та сучасні тенденції розвитку міжнародних відносин 1. Поняття «учасник», «сторона», «актор» та «суб'єкт» міжнародних відносин 2. Класифікація суб'єктів міжнародних відносин 3. Поняття «міжнародні відносини» та «світова політика», «зовнішня політика», «дипломатія» 4. Поняття «національний інтерес» та «сила» держави 5. Глобалізація в міжнародних відносинах: політичні, економічні та соціально-культурні виміри 6. Поняття «міжнародного порядку» та «міжнародної системи» 7. Історичні типи міжнародних систем: - Вестфальська система міжнародних відносин - Віденська система міжнародних відносин - Версальсько-Вашингтонська система міжнародних відносин - Ялтинсько-Потсдамський світоустрій - Постбіполярна система міжнародних відносин - Виклики багатополарності - Мультиполаризація та перспективи деполяризації	2
3-6	Тема 6. Безпека у глобальному світі 1. Міжнародна безпека, колективна безпека, глобальна безпека 2. Спільна політика безпеки й оборони ЄС 3. Сучасні виклики міжнародній безпеці 4. Російсько-українська війна та міжнародна безпека 5. Перспективи реформи системи міжнародної безпеки й новий світовий порядок	2

	6. Концепція національної безпеки 7.1. Закон України про національну безпеку 7.2. Стратегія національної безпеки України - пріоритети національних інтересів України та забезпечення національної безпеки, цілі та основні напрями державної політики у сфері національної безпеки - поточні та прогнозовані загрози національній безпеці та національним інтересам України з урахуванням зовнішньополітичних та внутрішніх умов - основні напрями зовнішньополітичної та внутрішньополітичної діяльності держави для забезпечення її національних інтересів і безпеки - напрями та завдання реформування й розвитку сектору безпеки і оборони 7.3. Рада національної безпеки та оборони, основи її управління - завдання та склад РНБО - функції та компетенція РНБО - організаційно-правові основи управління в сфері національної безпеки України 7.4. Оцінка зовнішніх загроз національній безпеці України 8. Глобальні проблеми людства та міжнародне співробітництво 9. Конфлікти і війни в умовах глобального розвитку	
7-8	Тема 7. Держави як ключові актори міжнародних відносин 1. Еволюція держави як суб'єкта міжнародних відносин: від Вестфальської системи до сучасності 2. Національний суверенітет держави: зміст, трансформації у добу глобалізації 3. Основні функції держави у міжнародній політиці: безпекова, дипломатична, економічна, гуманітарна 4. Концепція національного інтересу та зовнішньої політики держави 5. Концепції «великої», «регіональної» та «малої» держави 6. Дослідіть зовнішню політику однієї з сучасних держав (на вибір: США, Китай, Німеччина, Туреччина) та охарактеризуйте її як актора міжнародних відносин. Підготуйте інформаційну довідку про країну.	2
9	Тема 9. Міжнародні індекси і рейтинги країн в сучасних міжнародних відносинах 1. Функції міжнародних індексів та рейтингів у сфері міжнародних відносин 2. Проблема об'єктивності міжнародних рейтингів (наприклад, Freedom House, Transparency International, Global Peace Index) 3. Охарактеризуйте за вибором один з індексів (рейтингів) країн світу. - індекс світової конкурентоздатності Всесвітнього економічного форуму (World Economic Forum); - індекс розвитку людського потенціалу; - індекси політичних та громадянських свобод організації «Freedom House»; - індекс економічної свободи Інституту Катона; - індекс глобалізації журналу «Foreign Policy» та консалтингової групи «A. T. Kearney»; - індекс трансформації Фонду Карла Бертельсманна (компоненти – статутний індекс та індекс управління); - індекс внутрішніх та зовнішніх загроз;	2

	- індекс потенціалу міжнародного впливу; - індекс якості життя; - індекс основ демократії; - індекс сприйняття корупції та барометр корупції неурядової організації «Transparency International»; - індекс екологічної стійкості; - індекс свободи преси; - індекс брендів країн; - індекс щастя; - індекс розвитку електронного уряду; - індекс суспільства знань. 4. Проаналізуйте методику розрахунку одного з наступних індексів (рейтингу) використовуючи аналітичні матеріали або офіційний електронний ресурс організації, яка розробляє індекс (рейтинг): - Індекс глобальної конкурентоспроможності; - Рейтинг конкурентоспроможності країн світу; - Індекс розвитку людського потенціалу; - Індекс легкості ведення бізнесу; - Індекс економічної свободи; - Індекс сприяння торгівлі; - Індекс конкурентоспроможності країн у сфері подорожей і туризму; - Індекс мережевої готовності; - Аналіз стійкості економічного розвитку (SEDA). - Створіть гістограму окремих груп країн за індексом розвитку людського потенціалу. Проаналізуйте результат групування країн. 5. Створіть гістограму окремої групи країн за рівнем ВВП, конкурентоспроможності та людського потенціалу 6. Дебати: «Чи повинна держава враховувати результати міжнародних рейтингів у розробці зовнішньої політики?»	
10	Тема 10. Недержавні актори у світовій політиці 1. Аналіз архетипів недержавних акторів: субнаціональні уряди, комерційні структури (багатонаціональні корпорації, медіа-організації та платформи соціальних мереж), академічні та дослідницькі установи, фонди та благодійні організації, суб'єкти громадянського суспільства (політичні партії, профспілки та професійні організації, релігійні групи), незаконні та нелегальні організації (наркокартелі, насильницькі екстремістські або терористичні організації, воєнізовані організації), особи з надзвичайними можливостями (знаменитості, бізнес-магнати, лідерів думок у соціальних мережах, хакери). Складіть перелік головних типів недержавних акторів у міжнародних відносинах та підготуйте коротку характеристику кожного (основні ресурси / можливості/форми впливу/обмеження чи ризики) 2. Підготуйте порівняльну таблицю, у якій визначте відмінності у впливі транснаціональних корпорацій та міжнародних неурядових організацій на глобальну політику. 3. Проаналізуйте вплив глобальних медіа та інформаційних мереж на формування міжнародного порядку, використавши приклад конкретної медіакампанії або конфлікту. 4. Дослідіть діяльність однієї релігійної організації у міжнародному контексті та визначте її роль як політичного актора.	2

	5. Опишіть приклад, коли діяльність терористичної чи злочинної організації суттєво вплинула на міжнародну безпекову систему. 6. Складіть перелік переваг і загроз для держави, що виникають унаслідок зростання впливу недержавних акторів (мінімум три в кожній категорії). Практичне завдання «Недержавні актори і політика визнання Словенії та Хорватії» 1. Опрацюйте матеріал книги <i>Europe and the Collapse of Yugoslavia</i> (розділи, що стосуються політики визнання). 2. Визначте три приклади недержавних акторів, які впливали на позицію європейських держав у питанні визнання Словенії та Хорватії (наприклад, католицька церква, правозахисні організації, діаспори, науково-експертні мережі, політичні фонди). 3. Заповніть таблицю аналізу: недержавний актор /основні інтереси / цілі /інструменти впливу (лобіювання, ЗМІ, мережі солідарності тощо) /наслідки для політики визнання 4. Напишіть короткий аналітичний коментар (1–2 сторінки): - які недержавні актори відіграли ключову роль у просуванні політики визнання? - чи їхня діяльність була узгоджена з офіційною дипломатією, чи радше підштовхувала уряди до рішень? - наскільки цей досвід показує залежність державної політики від тиску недержавних структур? Презентація в групах: покажіть, як конкретний недержавний актор впливав на суспільну думку → формував політичний порядок денний → впливав на рішення урядів щодо визнання Словенії та Хорватії	
11	Тема 11. Роль міжнародних організацій у світовій політиці 1. Роль міжнародних організацій у світовій політиці та економіці 2. Класифікація міжнародних організацій 3. Діяльність міжнародних міждержавних організацій за сферами міжнародного співробітництва 4. Діяльність ООН та Ради Безпеки 5. Діяльність міжнародних неурядових організацій за сферами міжнародного співробітництва 6. Регіональні та субрегіональні міжнародні організації 7. Охарактеризуйте чинники утворення, мету діяльності та склад неформальних організацій країн світу («Велика сімка», «Велика двадцятка» та ін.).	2
12-15	Тема 12. Регіон як актор міжнародних відносин 1. Теоретичні підходи до визначення регіону в міжнародних відносинах 2. Відмінність між «регіоном» як географічною одиницею та «регіоном» як політичним актором 3. Типологія регіонів (геополітичні, економічні, культурно-цивілізаційні) 4. Регіоналізація та глобалізація: суперництво чи взаємодоповнення? 5. Приклади впливу регіонів (ЄС, АСЕАН, Африканський Союз, Латинська Америка, Близький Схід) на міжнародні відносини. 6. Україна в регіональних системах міжнародних відносин (Європа, Чорноморський регіон, Вишеградська група, АСЕАН, Східна та Південно-Східна Азія, Латинська Америка, Африка. Комунікаційна стратегія «Україна-держави Африки», «Україна-Латинська Америка»	2

	Разом	16
--	--------------	-----------

5. Самостійна робота

№ з/п	Види, зміст самостійної роботи	Кількість годин
1.	Тема 1. Особливості освітньої програми «Світова політика та дипломатія» Опрацювати інформаційні матеріали програми «Світова політика та дипломатія»: - структура та мета програми; - предметна область і фокус навчання; - особливості підготовки (поєднання класичної й сучасної дипломатії, практико-орієнтованість, міждисциплінарність, міжнародна співпраця) https://international-relations-tourism.karazin.ua/themes/irtb/resources/ca5821b9a0b780312a1c46c4a48961b6.pdf Підготувати письмовий конспект (2–3 сторінки), в якому відобразити: - головні напрями навчання (світова політика, зовнішня політика України, міжнародні організації, глобальні проблеми, дипломатична практика тощо); - ключові дисципліни програми, що формують професійні компетентності; - роль програм у формуванні здатності аналізувати та прогнозувати міжнародні події. Аналітичне завдання (на вибір): - Скласти таблицю з трьома колонками: «Дисципліна» – «Які знання/уміння формує» – «Як можна застосувати у майбутній професійній діяльності»; - Написати есе (1–1,5 сторінки) на тему: «Які компетентності програми є найбільш актуальними для України у сучасних умовах глобальної політики?»	5
2.	Тема 2. Основні поняття та тенденції розвитку міжнародних відносин 1. Ознайомитися з лекційним матеріалом та рекомендованою літературою. 2. Дати визначення та коротко охарактеризувати базові категорії міжнародних відносин: - міжнародна система, - міжнародний порядок, - міжнародна безпека, - баланс сил, - актор міжнародних відносин. 2. Скласти порівняльну таблицю: «Міжнародний порядок» vs. «Світовий порядок» (за різними авторами). 3. Підготувати коротке повідомлення (1–2 стор.) про одну з сучасних тенденцій міжнародних відносин (на вибір): • глобалізація та її вплив на державний суверенітет, • зростання ролі недержавних акторів, • регіоналізація міжнародної політики, • багатополарність і нові центри сили, • гібридні загрози та виклики безпеці. 4. Проаналізувати конкретний приклад (наприклад, діяльність ООН, ЄС, НАТО, «Великої двадцятки» чи вплив війни Росії проти України) як прояв сучасних тенденцій міжнародних відносин.	5

3.	Тема 3. Глобалізація та регіоналізація у світовій політиці - Протиріччя глобалізації: глобалізм та антиглобалізм - Вивчення літератури, підготовка есе на тему «Західні концепції глобалізації кінця XX – початку XXI ст.» За працями: Б. Баді, У. Бек, Е. Гідденс, Р. Гілпін, П. Гірст, Дж. Грей, М. Кастельс, Р. Кеохейн, Р. Кілі, Т. Лоуї, Дж. Най, М. Олброу, К. Омае, В. Рейніке, Дж. Розенау, Г. Томпсон, Т. Фрідман та ін.	4
4.	Тема 4. Сучасні глобальні проблеми та міжнародне співробітництво - Глобальні проблеми сучасності та цілі сталого розвитку - Стратегія сталого розвитку України до 2030 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: file:///C:/Users/user/Downloads/UNDP_Strategy_v06-optimized%20(2).pdf	4
5	Тема 5. Політика і право у міжнародних відносинах - Ознайомлення зі Статутом Організації Об'єднаних Націй [Електронний ресурс] : від 26 червня 1945 р. – Режим доступу: http://unic.un.org/aroundworld/unics/common/documents/publications/uncharter/UN%20Charter_Ukrainian.pdf - Міжнародно-правова відповідальність держав за порушення норм міжнародного гуманітарного права	5
6	Тема 6. Безпека у глобальному світі - Особливості тероризму в умовах глобалізації - Гібридна війна як форма конфлікту й загроза міжнародній безпеці - Ознайомлення з матеріалами Мюнхенського, Київського та Бледського безпекового форумів за поточний рік	4
7	Тема 7. Держави як ключові актори міжнародних відносин - Підготовка презентації на тему «Суспільно-політичний профіль країни». <i>План і зміст презентації:</i> 1. Історія країни – історія її господарського освоєння і формування території. 2. Державний та адміністративно-територіальний устрій країни; розглянути систему органів державної влади. 3. Географічні і кліматичні умови, природні ресурси країни. Розміри території країни, її геополітичне становище, середовище проживання, стан сільськогосподарських угідь, наявність корисних копалин, наявність зон надзвичайних ситуацій (повеней, землетрусів, лісових пожеж, вивержень вулканів і т.п.) – є важливими факторами функціонування регіональних систем. 4. Народонаселення країни, його динаміка (природна і міграція), розселення (дисперсне і групове, урбанізація – усе це виступає раїно утворюючими чинниками. Так є густонаселені країни («народ без простору») і малонаселені («простір без народу»)). 5. Етнічний склад населення, особливості його культурного і релігійного життя визначають первинні форми місцевого суспільства (системи спорідненості, народні традиції, культури і обряди, релігійні інститути, мовна ситуація). 6. Економіко-географічне положення країни, що характеризується територіальним розміщенням продуктивних сил, співвідношенням основних галузей господарства, «господарських вузлів» і периферії регіону, наявністю пріоритетних галузей, що визначають спеціалізацію регіону. Важливим показником є розвиток інфраструктури, насамперед її транспортної складової. 7. Політичний режим, політичні партії, законодавча і виконавча влада. 8. Культура, традиції, цінності, національна ідея.	5
8	Тема 8. Типологія країн світу	4

	1. Опрацювати класифікації країн світу за: - рівнем економічного розвитку (розвинені, країни, що розвиваються, найменш розвинені); - політичним устроєм (демократії, авторитарні та гібридні режими); - геополітичними критеріями (центри сили, периферія, малі та середні держави); - участю у світових інтеграційних процесах. 2. Порівняти критерії класифікації країн, які використовує ООН, Світовий банк та МВФ. Визначити відмінності у підходах та пояснити їх. 3. Обрати 3 країни з різних типологічних груп та скласти їх коротку характеристику за такими параметрами: - географічне положення; - економічні показники (ВВП, структура економіки, рівень доходів); - політична система; - зовнішньополітична орієнтація. 4. Написання есе на тему «Ідеології ліберальної демократії та авторитаризму у міжнародно-політичному протистоянні»	
9.	Тема 9. Міжнародні індекси і рейтинги країн у міжнародно-політичних дослідженнях - Створіть гістограму окремих груп країн за індексом розвитку людського потенціалу. Проаналізуйте результат групування країн. - Створіть гістограму окремих груп країн за рівнем валового національного доходу на душу населення. - Створіть гістограму окремих груп країн за рейтингом конкурентоспроможності країн світу. Проаналізуйте результат групування країн. - Створіть гістограму окремих груп країн за рейтингом розвитку країн у сфері туризму та подорожей. Проаналізуйте результат групування країн	6
10	Тема 10. Недержавні актори у світовій політиці 1. Написання есе (2–3 сторінки) на тему: «Вплив міжнародних неурядових організацій на формування глобальної політики у сфері клімату/прав людини/безпеки» (за вибором). 2. Порівняти діяльність ООН як міжурядової організації та <i>Greenpeace</i> як неурядового актора: спільні та відмінні риси у впливі на міжнародну політику. 3. Кейс-дослідження: обрати одну транснаціональну корпорацію (<i>Tesla</i>, <i>Microsoft</i>, <i>Shell</i>, <i>Huawei</i> тощо) та підготувати короткий аналітичний звіт про її роль у світовій політиці (економічний, екологічний, технологічний аспекти).	6
11	Тема 11. Роль міжнародних організацій у світовій політиці - Охарактеризуйте роль міжнародних організацій для економічного, соціального, культурного, політичного розвитку країн світу - Виділіть найстарші глобальні міжнародні організації - Ознайомтесь із особливостями діяльності та структурою ООН, використовуючи матеріали офіційного сайту організації. – Режим доступу: http://www.un.org/ ; http://www.un.org.ua/ua - Охарактеризуйте роль міжнародних організацій у глобалізаційному розвитку країн світу - Виділіть найбільш активні глобальні та регіональні організації	6
12	Тема 12. Регіон як актор міжнародних відносин 1. Ознайомитися з основними підходами до визначення поняття «регіон» у міжнародних відносинах.	6

	2. Скласти порівняльну таблицю: «<i>Регіон у географічному, політичному та культурному вимірах</i>». 3. Написати коротке есе (2–3 сторінки) на тему: «<i>Чи може регіон виступати самостійним актором світової політики?</i>» (з прикладами ЄС, АСЕАН, Африканського Союзу, НАФТА/USMCA). 4. Обрати один інтеграційний регіон (Європейський Союз, МЕРКОСУР, АСЕАН, Африканський Союз) та підготувати аналітичну довідку про його роль у сучасних міжнародних відносинах (інструменти впливу, здобутки, проблеми). 5. Порівняти діяльність ЄС і АСЕАН як регіональних акторів за такими критеріями: структура, механізми прийняття рішень, вплив на глобальну політику	
13	Тема 13. Цивілізаційний вимір світової політики 1. Опрацювати наукові підходи до розуміння цивілізації як суб'єкта та чинника світової політики. 2. Характеристика цивілізаційного підходу О. Шпенглера/А. Тойнбі/С. Гантінгтона 3. Написати есе (2–3 сторінки) на тему: «<i>Цивілізаційні розломи у сучасному світі: реальність чи політична конструкція?</i>» 4. Визначити, як цивілізаційні фактори впливають на формування зовнішньої політики держав (приклади: США, Китай, ісламський світ).	4
14	Тема 14. Гоекономічна структура світу - Написати есе (2–3 сторінки) на тему: Гоекономіка як стратегія держав у глобальній конкуренції	4
15	Тема 15. Міжнародні інтеграційні процеси та глобальні інтеграційні угруповання - Специфіка інтеграційних процесів в Азіатсько-Тихоокеанському макрорегіоні: АСЕАН, АТЕС, ШОС, Нарада із взаємодії і заході довіри в Азії, Регіональний форум АСЕАН з питань безпеки, Східно-Азійське співтовариство	4
	Разом	72

6. Індивідуальне завдання

Не передбачено навчальним планом

7. Методи навчання

Методи навчання, як впорядковані способи взаємопов'язаної, цілеспрямованої діяльності викладача та студентів, спрямовані на ефективне розв'язання навчально-виховних завдань, реалізуються через систему прийомів та засобів навчальної діяльності. Прийоми навчання (конкретні дії викладача та студентів), спрямовані на реалізацію вимог методів.

Засоби навчання – різноманітне навчальне обладнання, яке використовується у системі пізнавальної діяльності, зокрема, технічні засоби.

7.1. Словесні методи навчання:

- лекція;
- бесіда;
- розповідь;
- пояснення.

7.2. Наочні методи навчання:

- ілюстрація;
- демонстрація.

7.3. Практичні методи навчання:

- метод робіт з письмовими джерелами;
- метод робіт з аудіо/ відеоматеріалами;
- практичні заняття.

8. Методи контролю

В умовах воєнного стану лекції та семінари проводяться виключно в онлайн режимі із застосуванням платформ для відеоконференцій: ZOOM, Skype, Google Meet. 25-30% часу лекції обов'язково резервується для запитань, дискусій, обговорення навчального матеріалу.

Поточний контроль (засвоєння тем розділів) – здійснюється на семінарських заняттях відповідно до контрольних цілей. Основне завдання поточного контролю – перевірка рівня підготовки студентів до виконання конкретної роботи.

Поточний контроль і оцінювання результатів навчання передбачає виставлення оцінок за всіма формами проведення занять:

- контроль та оцінювання активності роботи студента під час лекційних та практичних занять (усні відповіді, доповіді, групова дискусія);
- контроль та оцінювання якості підготовки та розробки індивідуальних завдань в ході самостійної роботи студентів;
- контроль засвоєння теоретичного та практичного матеріалу (у вигляді тестування, написання есе);
- контроль та оцінювання вмінь вирішувати ситуаційні, прогностичні та інші задачі;

- контроль та оцінювання вмінь проводити дослідження та презентувати із застосуванням сучасних інформаційних та хмарних технологій;
- контроль та оцінювання вмінь та навичок вирішувати кейсові проблемні завдання із розподілом ролей в командах;
- контроль та оцінювання виконання індивідуальної семестрової роботи.

Підсумковий контроль 40 балів: 40 тестових запитань.

За підсумками поточного і підсумкового контролю студент може набрати від 0 до 100 балів включно. Мінімальна кількість балів, які повинен набрати студент для одержання заліку, становить 50 балів.

Оцінка успішності студента з дисципліни є рейтинговою і виставляється за багатобальною шкалою з урахуванням оцінок засвоєння всіх тем дисципліни.

Загальна кількість балів за успішне виконання залікових завдань – 40. Час виконання – до 40 хвилин.

УВАГА! У разі використання заборонених джерел на заліку студент на вимогу викладача залишає аудиторію та одержує загальну нульову оцінку (0).

9. Розподіл балів, які отримують студенти

Поточний контроль та самостійна робота															Ра зо м	Залі к	Су ма
Розділ 1								Розділ 2							60	40	100
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	T11	T12	T13	T14	T15			
5	5	5			5	5	5	5	5	5	5	5		5			
Семінар, доповіді	Семінар, доповіді	Підготовка есе			Семінар, доповіді	Семінар, доповіді	Підготовка есе	Семінар, доповіді	Семінар, доповіді	Семінар, доповіді	Семінар, доповіді	Підготовка есе		Підготовка есе			

Структура та складові підсумкової оцінки з дисципліни

Поточний контроль – 60 балів.

Поточний контроль проводиться на кожному семінарському занятті та за результатами виконання завдань самостійної роботи. Він передбачає оцінювання теоретичної підготовки здобувачів вищої освіти із зазначеної теми (у тому числі, самостійно опрацьованого матеріалу) під час роботи на семінарських заняттях та набутих практичних навичок під час виконання завдань практичних робіт.

Критерії поточного оцінювання знань студентів

Усний виступ та виконання письмового завдання (есе, презентація, виступ з доповіддю)	Критерії оцінювання
5	В повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно самостійно та аргументовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову та додаткову літературу.
4	Достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, в основному розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову літературу. Але при викладанні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі несуттєві неточності та незначні помилки.
3	В цілому володіє навчальним матеріалом викладає його основний зміст під час усних виступів та письмових відповідей, але без глибокого всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, без

	використання необхідної літератури допускаючи при цьому окремі суттєві неточності та помилки.
2	Не в повному обсязі володіє навчальним матеріалом. Фрагментарно, поверхово (без аргументації та обґрунтування) викладає його під час усних виступів та письмових відповідей, недостатньо розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, допускаючи при цьому суттєві неточності, правильно вирішив меншість тестових завдань
1	Частково володіє навчальним матеріалом не в змозі викласти зміст більшості питань теми під час усних виступів та письмових відповідей, допускаючи при цьому суттєві помилки.

Доповнення виступу:

1 бал – отримують студенти, які глибоко володіють матеріалом, чітко визначили його зміст; зробили глибокий системний аналіз змісту виступу, виявили нові ідеї та положення, що не були розглянуті, але суттєво впливають на зміст доповіді, надали власні аргументи щодо основних положень даної теми.

0,5 бал отримують студенти, які виклали матеріал з обговорюваної теми, що доповнює зміст виступу, поглиблює знання з цієї теми та висловили власну думку.

Суттєві запитання до доповідачів:

1 бали отримують студенти, які своїм запитанням до виступаючого суттєво і конструктивно можуть доповнити хід обговорення теми.

0,5 бал отримують студенти, які у своєму запитанні до виступаючого вимагають додаткової інформації з ключових проблем теми, що розглядається.

Замість виконання завдань (вивчення тем) можуть також додатково враховуватись такі види активностей здобувача:

- проходження тренінг-курсів чи дистанційних курсів з використання сучасних освітніх технологій на платформах Coursera, Prometheus тощо (за наявності відповідного документу про їх закінчення, надання копії викладачу);
- участь в майстер-класах, форумах, конференціях, семінарах, зустрічах з проблем сучасних міжнародних відносин (з підготовкою есе, прес-релізу, інформаційного повідомлення тощо, що підтверджено навчальною програмою заходу чи відповідним сертифікатом);
- участь у науково-дослідних та прикладних дослідженнях з проблем сучасних міжнародних відносин (підготовка наукової статті, тез доповідей та ін., що підтверджується демонстрацією відповідних матеріалів).

Підсумковий контроль засвоєння дисципліни здійснюється по її завершенню у вигляді тестового заліку. Оцінка успішності студента з дисципліни є рейтинговою і виставляється за багатобальною шкалою з урахуванням оцінок засвоєння всіх тем дисципліни.

Загальна кількість балів за успішне виконання залікових завдань – 40, на що відводиться 40 хвилин.

Умови допуску студента до підсумкового семестрового контролю (заліку): підготовка доповідей та робота на семінарських заняттях за результатами яких він набрав не менше 30 балів.

Сума балів за всі види навчальної діяльності протягом семестру	Оцінка для дворівневої шкалою оцінювання
90 – 100	зараховано
70-89	
50-69	
0-49	не зараховано

10. Рекомендоване методичне забезпечення

Базова література

1. Гірман А.П. Міжнародні відносини та світова політика: імперативи сучасності / А.П. Гірман // Регіональні студії. - 2020. -№21. - С. 34-39.
2. Дронов В. Ю. Міжнародні відносини та світова політика : навч.-метод. посіб. [Електронний ресурс] / В. Ю. Дронов ; НУ «Одеська юридична академія». – Одеса : Фенікс, 2022. – 131 с. – Режим доступу: <http://dspace.onua.edu.ua/handle/11300/23460ISBN978-966-928-880-6>
3. Іванець Т. М. Соціологія міжнародних відносин : навч. посіб. — Київ : Видавництво Ліра-К, 2021. — 232 с.
4. Капітоненко М. Теорія міжнародних відносин. – Чернівці: Книги ХХІ століття, 2019. – 272с.
5. Конспект лекцій з дисципліни «Теорія міжнародних відносин» / Укл. Чістякова І. М., Кубко В. П., Кудлай І. В., Кривдіна І. Б. Одеса: ДУ ОП, 2021. 223 с.
6. Коппель О.А., Пархомчук О.С. Міжнародні відносини ХХ століття : навч. посіб. 5-те вид., розшир. і допов. Київ : Друк. двір Олега Федорова, 2019. – 386 с.
7. Кравченко Н.Б. Теорія міжнародних відносин.- К.:НУБіП України, 2019. – 210 с.
8. Лиман С. І., Парфінченко А. Ю. Історія міжнародних відносин та дипломатії (довестфальська доба): навчальний посібник. Суми: Університетська книга, 2024. – 700 с.
9. Лісовський М. П., Лісовська Ю. П. Теорія міжнародних відносин: навчальний посібник. К.: Кондор, 2024. – 176 с.
10. Лісовський М. П., Лісовська Ю. П. Теорія міжнародних відносин: навчальний посібник. К.: Кондор, 2024. – 176 с.
11. Мальський М. З. Теорія міжнародних відносин: Підручн. / Мальський М. З., Мацяк М. М. – 2-ге вид., доп. та випр. – К.:Кобза, 2003. – 318 с.
12. Мартиненко А. К. Міжнародні відносини 1945-1975 років : навч. посіб. / А. К. Мартиненко, Б. А. Мартиненко. – Київ : Ліра-К, 2015. – 366 с.
13. Мартинов А. Ю. Ідеології ліберальної демократії та авторитаризму у міжнародно-політичному протистоянні // Україна і світ в умовах воєнних викликів : колективна монографія / за заг. ред. Ю. В. Подрез. Суми : СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2023. С. 112–130.
14. Міжнародні відносини та політика держав в умовах глобальних трансформацій: аналіз сучасної політичної думки / Заг.ред. Ігор Миколайович Коваль, Ольга Іллівна Брусиловська. – Одеса : Видавництво Одеського національного університету ім. І.І. Мечникова, 2016. – 408 с.
15. Теорія міжнародних відносин : підручник / [М. П. Требін, Л. М. Герасіна, О. Ю. Панфілов та ін.] ; за ред. М. П. Требіна ; Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого. – Харків : Право, 2022. – 472 с.

16. Фесенко М. В. Порівняльний аналіз наукових категорій «міжнародний порядок» та «світовий порядок» в умовах глобальних політичних трансформацій // Актуальні проблеми зовнішньої політики та міжнародних відносин: теорія і практика: зб. наук. пр. / за заг. ред. С. В. Толстова. Київ: ДУ «Інститут всесвітньої історії НАН України», 2024. С. 55–74.
17. Brown Ch., Ainley K. Understanding International Relations. – 3. Ed. – Palgrave Macmillan, 2005 – 294 p.
18. Burchill S., Linklater A., Devetak R., Donnelly J., Paterson M., Reus-Smit Ch., True J. Theories of International Relations. – 3. Ed. – Palgrave Macmillan 2005 – 310 p.
19. Frieden J. A., Lake D. A., Schultz K. A. World Politics: Interests, Interactions, Institutions. 5th ed. New York : W.W. Norton & Company, 2022. 658 p.
20. Joyce P. Kaufman. Introduction to International Relations. Theory and Practice, Third Edition. Rowman & Littlefield Publishers, 2022. – 352 p.
21. Snyder J. L., Mingst K. A., McKibben H. E. Essential Readings in World Politics. — New York: W.W. Norton & Company, 2022. – 658 c.
22. Sybiha A. Ukraine's key role in tomorrow's global security infrastructure [Електронний ресурс]. – Bled Strategic Forum, 29 серпня 2025. – Режим доступу: <https://www.bledstrategicforum.org/platform/news/our-security-is-indivisible>

Допоміжна література

1. Бжезінський З. Велика шахівниця. Американська першість та її стратегічні імперативи: Пер. з англ. – Л.: Лілея-НВ, 2000. – 236с.
2. Гай-Нижник П. «Однополярність» і «багатополярність» світу: наративи публічних маніпуляцій В. Путіна (2000–2008 рр.) [Електронний ресурс] / П. Гай-Нижник // AdaStra. 2024. – Режим доступу: <https://adastra.org.ua/blog/transformaciya-sistemi-mizhnarodnoyi-bezpeki-i-podalsha-rol-ukrayini>
3. Гантінгтон С. Протистояння цивілізацій та зміна світового порядку. – Львів: Кальварія, 2006. – 474 с.
4. Гірман А.П. Міжнародні відносини та світова політика: імперативи сучасності / А.П. Гірман // Регіональні студії. - 2020. -№21. - С. 34-39.
5. Толстов С. В. Політичні та безпекові виклики багатополярності / С. В. Толстов // Україна і світ в умовах воєнних викликів : колективна монографія / за заг. ред. Ю. В. Подрез. – Суми : СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2023. – С. 160–185. – URL: <https://repository.sspu.edu.ua/server/api/core/bitstreams/89f01931-1b33-4c51-9c49-fa20ca046016/content>.
6. Фесенко М. В. Порівняльний аналіз наукових категорій «міжнародний порядок» та «світовий порядок» в умовах глобальних політичних трансформацій / М. В. Фесенко // Актуальні проблеми зовнішньої політики та міжнародних відносин: теорія і практика : зб. наук. пр. / за заг. ред. С. В. Толстова. – Київ : ДУ «Інститут всесвітньої історії НАН України», 2024. – С. 55–74.
7. Світова гібридна війна: український фронт : монографія / за заг. ред. В.П. Горбуліна. – К. : НІСД, 2017. – 496 с.
8. Фукуяма Ф. (2023, 13 березня). Путінська війна проти ліберального порядку [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://localhistory.org.ua/texts/statti/putinska-viina-proti-liberalnogo-poriadku-frensis-fukuiama/>
9. Bruce Cumings. Boundary Displacement: Area Studies and International Studies During and After the Cold War [Electronic resource] / Cumings B. // Bulletin of Concerned Asian Scholars. Vol. 29, No. 1: January–March 1997. – pp. 8-12. – Way of access : <http://criticalasianstudies.org/assets/files/bcas/v29n01.pdf>.

10. Castells M. The Rise of the Network Society. Information Age, vol. 1; 2nd Edition with a New Preface edition. Wiley-Blackwell, 2009. – кількість сторінок
11. Holbig, Heike (2015) : The plasticity of regions: A social sciences-cultural studies dialogue on Asia-related area studies [Electronic resource] / Heike H. // GIGA Working Papers, No. 267. – Way of access: <http://hdl.handle.net/10419/107632>.
12. Ikenberry, G. John. (2020) A World Safe for Democracy: Liberal *Internationalism and the Crisis of Global Order*, New Haven, Yale University Press, 432 p.
13. Keohane R., Nye J. Transnational Relations and World Politics. – Cambridge (Mass.): Harvard University Press, 1972. – 460 p.
14. Kotoulas, I. E., Pusztai, W. (2022) Geopolitics of the War in Ukraine. Foreign Affairs Institute, Report 4, June, available at: <https://www.aies.at/download/2022/Geopolitics-of-the-War-in-Ukraine-FINAL.pdf>.
15. Ludden David. Area Studies in the Age of Globalization [Electronic resource] / Ludden D. – Way of access : http://www.frontiersjournal.com/issues/vol6/vol6-01_Ludden.pdf.
16. Parfinenko, A. (2023). Russian Revisionism as a Challenge to the International Order. Actual Problems of International Relations, 154(1), 18–33.
17. Multipolarization – Munich Security Report 2025 / ред. T. Bunde, S. Eisentraut, L. Schütte ; гол. ред. N. Knapp. – Munich : Munich Security Conference, 2025. – 151 с. – (Munich Security Report ; February 2025). – URL: https://securityconference.org/assets/02_Dokumente/01_Publikationen/2025/MSR_2025/Multipolarization_%E2%80%93_Munich_Security_Report_2025.pdf

11. Посилання на інформаційні ресурси в Інтернеті, відеолекції, інше методичне забезпечення

1. Міністерство закордонних справ України. Офіційний веб-сайт. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://mfa.gov.ua>
2. ADASTRA – незалежний український аналітичний центр. Офіційний веб-сайт. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://adastra.org.ua/>
3. Рада зовнішньої політики «Українська призма». Офіційний веб-сайт. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://prismua.org/>
4. Український центр економічних та політичних досліджень ім. О. Разумкова. Офіційний веб-сайт. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://razumkov.org.ua/>
5. Arab League Online. Офіційний веб-сайт. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.arableagueonline.org/>.
6. Asia-Pacific Economic Cooperation. Офіційний веб-сайт. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.apec.org/>.
7. Association of Southeast Asian Nations. Офіційний веб-сайт. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://asean.org/>.
8. Caribbean Community Secretariat. Офіційний веб-сайт. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.caricom.org/>.
9. Carnegie Endowment for International Peace (United States). Офіційний веб-сайт. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://carnegieendowment.org/>.
10. CIA World Factbook. Офіційний веб-сайт. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/>.
11. European Commission. Офіційний веб-сайт. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://ec.europa.eu/commission/index_en.
12. MERCOSUR. Офіційний веб-сайт. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.mercosur.int/>.
13. North American Free Trade Agreement. Офіційний веб-сайт. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.nafta-sec-alena.org/>.

14. North Atlantic Treaty Organization. Офіційний веб-сайт. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.nato.int/>.
15. Organization for Security and Co-operation in Europe. Офіційний веб-сайт. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.osce.org/>.
16. Organization of the Black Sea Economic Cooperation. Офіційний веб-сайт. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.bsec-organization.org/Pages/homepage.aspx>.
17. UNESCO. Офіційний веб-сайт. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://en.unesco.org/>.
18. United Nations Commission on Trade and Development. Офіційний веб-сайт. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://unctad.org/en/Pages/statistics.aspx>.
19. UNITED NATIONS. Офіційний веб-сайт. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.un.org/en/index.html>.
20. Wilson Center, FKA Woodrow Wilson International Center for Scholars (United States). Офіційний веб-сайт. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.wilsoncenter.org/>.

12. Особливості навчання за денною формою в умовах подовження дії обставин непоборної сили

В умовах дії форс-мажорних обмежень освітній процес в університеті здійснюється відповідно до наказів/ розпоряджень ректора/ проректора або за змішаною формою навчання або повністю дистанційно в синхронному режимі.

Складання підсумкового семестрового контролю: в разі запровадження жорстких обмежень з заборонаю відвідування ЗВО студентам денної форми навчання надається можливість скласти залік в тестовій формі дистанційно на платформі Moodle в дистанційному курсі «Вступ до спеціальності», режим доступу: <https://moodle.karazin.ua/course/view.php?id=3713>.